

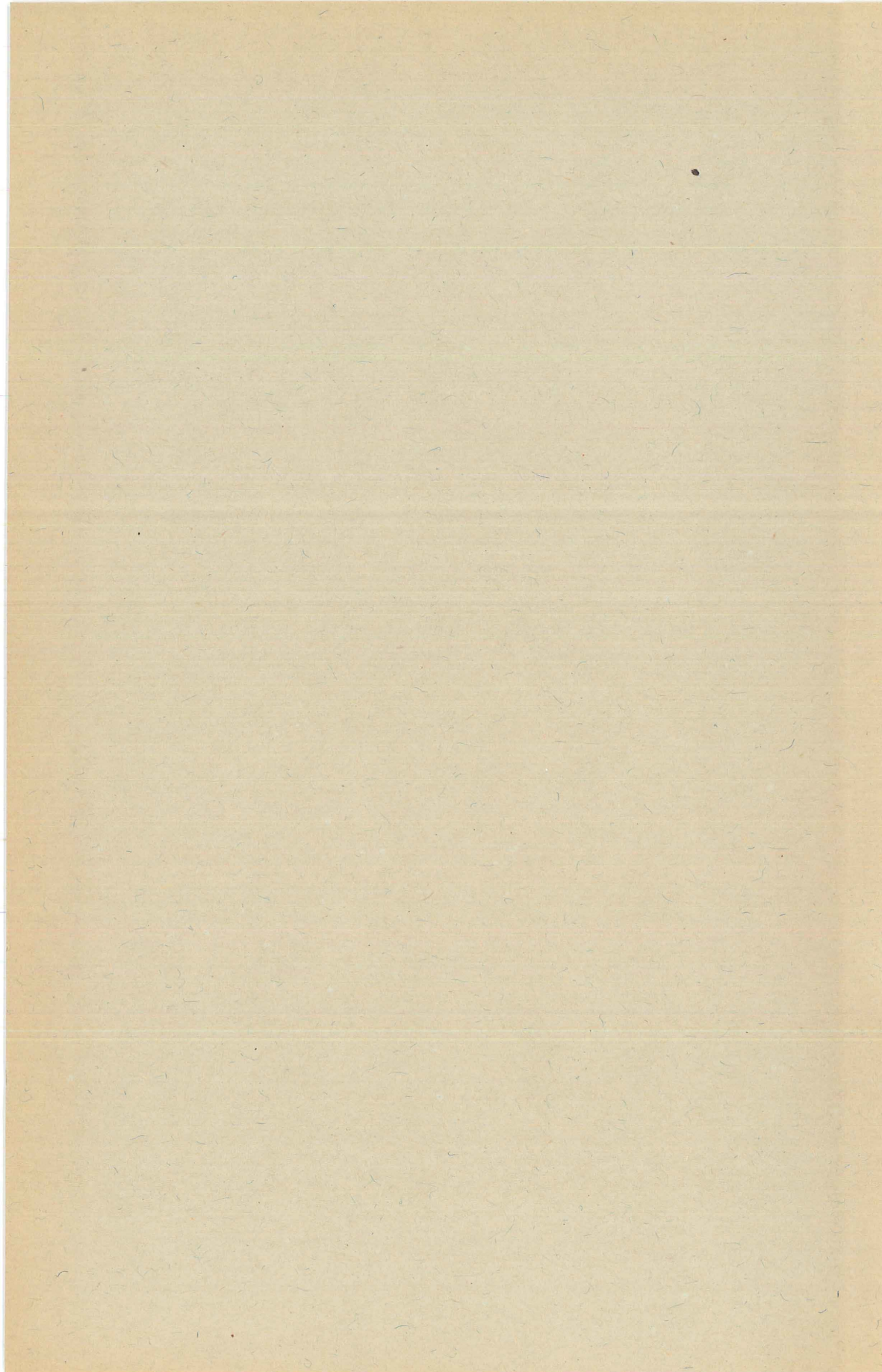
Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1936 — Nr. 3

Lofotfiskets lønnsomhet 1936

Av cand. oecon. Klaus Sunnanå

—
Utgitt av
Fiskeridirektøren

1 9 3 7
A.S John Griegs Boktrykkeri, Bergen

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1936 — Nr. 3

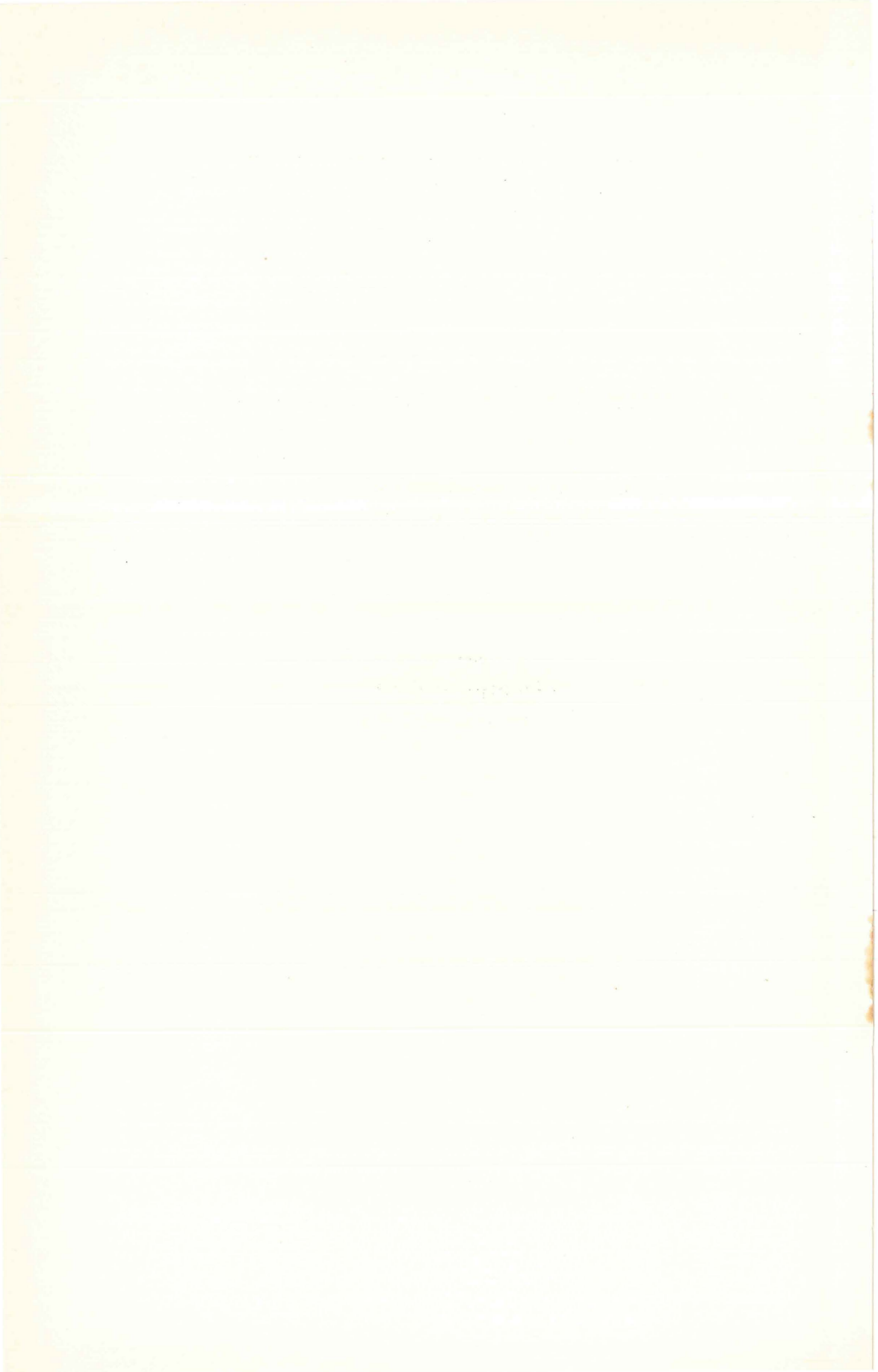
Lofotfiskets lønnsomhet 1936

Av cand. oecon. Klaus Sunnanå

Utgitt av
Fiskeridirektøren

1 9 3 7

A.S. John Griegs Boktrykkeri, Bergen

Undersøkelsens formål.

Den undersøkelse som her er foretatt over Lofotfiskets lønnsomhet i 1936, er den første av en serie driftsøkonomiske undersøkelser som vil bli igangsatt over de norske fiskerier. Det er meningen årlig å foreta spesielle driftsøkonomiske analyser både over de større sesongfiskerier, og likeledes over alt annet fiske som drives på de forskjellige deler av kysten i løpet av året. Disse undersøkelser vil bli foretatt årlig, så man til enhver tid kan ha oversikt over lønnsomheten fra år til annet.

Det har lenge vært et savn at man ikke har hatt tilstrekkelige oppgaver og en sammenfattende oversikt over lønnsomheten ved de norske fiskerier. I en tid da driftsutgiftene synes å ha vært stadig stigende, og fisket har bragt lite utbytte og kanskje til og med direkte tap, er det av den største betydning både for fiskerne og deres organisasjoner og for statsmyndighetene til enhver tid å ha best mulig oversikt over stillingen for de enkelte fiskerier og de forskjellige redskaper og driftsformer.

Man har tidligere ikke hatt tallmessige oppgaver over hvilken betydning utgiftene til redskaper, agn, olje etc. har ved de forskjellige fiskerier og driftsformer. En undersøkelse bygget på regnskaper fra fiskerne, over den rolle disse utgifter spiller, er av den aller største verdi ved bedømmelsen av den almindelige økonomiske situasjon for fiskerne idag. Ved utarbeidelsen av de forskjellige støtteforanstaltninger til fordel for fiskeriene, vil slike oppgaver være til meget stor nytte. Man vil også forsøke å fa inn så mange og allsidige oppgaver, at man kan foreta sammenligninger mellom de forskjellige båtstørrelser, mellom utrustninger av ulik størrelse og mellom de forskjellige redskapsarter og driftsformer. Man vil i det hele tatt forsøke å skaffe mest mulig fyldestgjørende oversikter over de innviklede driftsøkonomiske forhold som råder i denne mangeartede næringsgren. Dermed skulde både fiskerne, deres organisasjoner og myndighetene på tryggest mulig grunnlag kunne arbeide med de mange vanskelige spørsmål som i den nærmeste fremtid må løses i fiskerinæringen.

Det er meget vanskelig å offentliggjøre de første resultater av en slik undersøkelse, og det gjøres med alt mulig atterhald. Undersøkelsen er på mange vis å betrakte som et forsøk både med hensyn til den praktiske fremgangsmåte og den videnskapelige metode som må benyttes ved undersøkelser over fiskerienes driftsøkonomi. Man må derfor ta reservasjoner overfor en rekke forhold som man senere vil få anledning til å granske nærmere. Først etter at den samme undersøkelse er foretatt i flere år, vil man kunne få helt sikre resultater på de forskjellige områder, og større klarhet over de metoder som må anvendes. Dette gjelder spesielt hvilke båtstørrelser, redskaper og driftsformer som er de mest lønnsomme. På andre spørsmål derimot vil allerede denne første undersøkelse kunne gi forholdsvis sikre svar, f.eks. hvilken innbyrdes betydning de forskjellige utgifter til olje, agn, redskaper o. l. har for Lofotfiskerne idag. Men også når det gjelder denne side ved spørsmålet, vil grunnlaget bli tryggere, og vurderingen sikrere, når man har foretatt tilsvarende undersøkelser i flere år.

Materialet.

Denne undersøkelse er bygget på 136 regnskapsoppgjør over Lofotfisket 1936. Disse regnskaper har fiskerne selv avgitt på spesielt utarbeidede oppgjørskjema. Disse blev laget særskilt for garnbruk, linebruk og juksafiske i Lofoten under selve fisket, etter inngående studium av driftsforholdene og etter konferanse med flere fiskere fra de forskjellige redskapsgrupper. Skjemaene er utarbeidet helt i overensstemmelse med den oppgjørsmåte som fiskerne selv benytter, når de foretar oppgjør etter fiskets slutt. Oppgavene er avgitt av høvedsmennene, og for dem har arbeidet bare bestått i å skrive av det oppgjør som de i alle fall måtte foreta etter endt fiske. De innsendte oppgaver er meget greie og utførlige, og er avgitt ifølge regnskaper eller notatbøker som er ført under selve fisket. Bare noen få oppgjør var for summariske til å kunne benyttes. De innsendte oppgaver viser derfor så stor ensartethet med hensyn til de forskjellige utgifter, som man i det hele tatt kunde vente.

Materialet har imidlertid to mangler. For det første er småbåtfiskerne for svakt representert. Det kommer sig av at mange av disse var av den opfatning at oppgaver fra dem hadde liten eller ingen interesse. Dette er selvsagt helt feilaktig. Man har den største interesse av å sammenligne småbåtdriften med den større motorbåtdrift. Det er i det hele tatt av den største betydning å kunne foreta sammenligninger mellom de forskjellige grupper som deltar i fisket. Dette forhold vil der bli forsøkt rettet på for eftertiden, idet man ved særlige foranstaltninger vil sørge for at småbåtfiskerne blir tilstrekkelig representert i statistikken. Nu vet man at småbåtfiskerne gjorde det særlig dårlig under Lofotfisket i år, så det er grunn til å anta at resultatet for deres vedkommende ligger langt under gjennemsnittet for dem som er med i denne undersøkelse.

Den annen mangel ved materialet er at man ikke har kunnet få inn oppgaver over utgiftene til vedlikehold, renter og amortisasjon av fartøiene. Dette henger sammen med at denne undersøkelse bare omfatter en enkel sesong. Skal man få inn oppgaver vedrørende fartøiet, må man få inn årsregnskaper fra fartøieierne. Dette vil bli

gjort for eftertiden, og man vil da få oversikt over hvorledes båtslottene strekker til for de nødvendige utgifter til fartøiet. I denne undersøkelse som egentlig omhandler lønnsomheten for lottfiskere med eget bruk, er fartøiets part av fangsten betraktet som en utgift for fiskerne, idet man forutsetter at denne år om annet dekker utgiftene vedrørende fartøiet, noget man senere vil få undersøkt nærmere. På grunn av det dårlige utbytte av Lofotfisket i år, blir fartøiets andel mindre enn den vilde bli ved lønnsom drift for fiskerne. Man må derfor være forberedt på at senere spesielle undersøkelser av fartøienes regnskaper, vil kunne vise at der i denne undersøkelse er regnet for lite til vedlikehold, renter og amortisasjon på fartøiene. Da fartøiene i almindelighet eies av en eller to mann og av og til også er fraktet på lott, blir fartøiets part i alle fall en utgift for de fleste fiskere, så fra deres synspunkt blir denne beregningsmåte helt riktig. Undersøkelsen omfatter som tidligere nevnt selvstendige fiskere som arbeider med eget bruk, men som bare delvis eier i fartøiene.

De innkomne regnskapsoppgjør som er medtatt i denne undersøkelse er inndelt i følgende grupper:

Garnbruk.

1. Motorfartøier over 45 fot.....	13 farkoster
2. Motorfartøier 36—45 fot	27 —,,—
3. Motorfartøier under 35 fot	6 —,,—
4. Garnbruk uten motor (otringer) ..	4 —,,—

Sum 50 farkoster

Linebruk.

1. Motorsjøldragere	29 farkoster
2. Linefartøier med doryer	8 —,,—
3. Båter uten motor	12 —,,—

Sum 49 farkoster

Juksabåter.

1. Motorfartøier uansett størrelse	32 farkoster
2. Båter uten motor	5 —,,—

Sum 37 farkoster

Ialt 136 farkoster

For at man kan se hvilke opplysninger som er innhentet, gjengis her de skjemaer som blev benyttet.

Fiskeridirektøren.

Garnbruk.

Driftøkonomiske undersøkelser.

Opgjørsskjema for garnbruk under Lofotfisket 1936.

Høvedsmannens navn

Fartøiets hjemstavnskommune

Fartøiets navn og merkenr. (distriktsmerke)

Fartøiets type, alder, størrelse og byggematerialer*.....
.....

Motorens alder, type og størrelse.....

Hvem eier fartøiet? Er der mer enn en eier, opføres navnene på samtlige, med angivelse av hvor stor part hver eier.....
.....

Hvor mange garn består utrustningen av ialt?

Hvor mange garn er anskaffet nye til fisket i år?..... Kr.....

Hvor mange garn brukes i lenken?

Garnenes dybde? (antall masker).....

Maskestørrelser? (omfar pr. alen)

Hvor mange garn er av hamp?..... Hvor mange av bomull?.....

Til hvilken verdi kan hele garnbruket med tilbehør ansettes? Kr.....

Hvor meget medgår i almindelighet til fornyelse av bruket hvert år? Kr.....

Holdes bruket av rederen (rederne) eller av mannskapet?.....
.....

Holder farkosten noe av bruket f. eks. iler, vakere m. m.?.....
.....

*) Her angis om fartøiet er kutter, skøite, nordlandsbåt o. s. v. Størrelsen angis i fot lengde, bredde og dybde. Byggematerialer i gran, furu. Er fartøiet ombygget og forlenget, angis hvilket år.

Mannskapets størrelse

Er noen av mannskapet leikarer?..... Hvor mange?.....

Hvor stor er leikarshyren? Kr.....

Er noen av mannskapet forhyret på procenter?.....Hvor mange?.....

Hvilke procentvilkår er de i så fall forhyret på?.....

.....

Holdes egen garnbøter?..... Hvor mange?

Hvor stor lønn har garnbøteren? Kr.....

.....

OPGJØR.

Brutto fiske.

.....kg torsk ¹⁾ kr.
.....l. lever »
.....l. rogn »
.....stk. hoder »
..... »
..... »
	Ialt <u>kr.....</u>

¹⁾ Hvis man tilvirker fangsten selv, opføres kg saltfisk, klippfisk, tørrfisk, tran o. s. v. med den pris og det beløp fisken er utbragt i.

Netiolotten pr. mann efter fratrekk av alle fellesutgifter utgjorde
kr.....

Hvis noen av mannskapet er forhyret på procentvilkår eller som halvlotteskarer,
hvad er så deres nettoutbytte efter fratrekk av alle fellesutgifter?.....
kr.....

Er hele nyanskaffelsen av redskaper før fisket eller hele redskapstapet og sli-
tatsjen under fisket fratrukket ved oppjøret?.....

Hvor mange garn er tapt under fisket i år?.....

Hvor mange garn er utslitt?.....

Hvad er ellers gått tapt eller utslitt, såsom iler vakere o. l.?.....

Hvad kan verdien av det samlede *redskapstap* i år anslåes til? Kr.....

Hvad kan *redskapsslitasjen* i år anslåes til? Kr.....

Hvad antas å medgå for hver mann i løpet av sesongen eller pr. uke i spesielle
utgifter til kost utenom fellesutgiftene, (tørre mat, (brød, margarin) o. s. v.) kr.....

Hvilken dato blev fisket påbegynt? (Reist hjemmefra).....

Hvilken dato blev fisket avsluttet? (Reist hjem igjen).....

Antall sjøværsdager under fisket:.....

Er De villig til å føre årsregnskap over Deres fiskedrift til bruk for driftsøkon-
omiske undersøkelser, mot avtalt godtgjørelse og i dertil anordnet regnskapsbok?

.....den

.....
(underskrift av hovedsmann eller reder)

.....
(postadresse)

Særlige opplysninger.

.....
.....

Fiskeridirektøren.
Driftsøkonomiske undersøkelser.

Linebruk.

Opgjørsskjema for linebruk under Lofotfisket 1936.

Høvedsmannens navn

Fartøiets hjemstavnskommune

Fartøiets navn og merkenr. (distriktsmerke)

Fartøiets type, alder, størrelse og byggematerialer*

.....

Motorens alder, type og størrelse

Hvem eier fartøiet? Er der mer enn en eier, opføres navnene på samtlige med angivelse av hvor stor part hver eier

.....

Anvendes doryer? Hvor mange?

Hvor stor er redskapsutrustningen? (antall liner ialt)

Hvor meget er anskaffet nytt til fisket i år? (antall liner) Kr.

Til hvilken verdi kan hele linebruket med tilbehør ansettes? Kr.

Holdes bruket av rederen (rederne) eller av mannskapet?

.....

Mannskapets størrelse

Er noen av mannskapet leikarer? Hvor mange?

Hvor stor er leikarshyren? Kr.

Er noen av mannskapet forhyret på procenter? Hvor mange?

Hvilke procentvilkår er de i så fall forhyret på?

.....

*) Her angis om fartøiet er kutter, skøite, nordlandsbåt o. s. v. Størrelsen angis i fot lengde, bredde og dybde. Byggematerialer i gran, furu. Er fartøiet ombygget og forlenget, angis hvilket år.

OPGJØR.

Brutto fiske.

.....kg. torsk ¹⁾	kr.
.....l. lever	»
.....l. rogn	»
.....stk. hoder	»
.....	»
.....	»
		<u>ialt kr.</u>

¹⁾ Hvis man tilvirker fangsten selv, opføres kg. saltfisk, klippfisk, tørrfisk, tran o. s. v. med den pris og det beløb fisken er utbragt i.

Utgifter.

.....kg. brenselolje og fyrolje	kr.
.....kg. smøreolje	»
Annet maskinforbruk	»
Agn ¹⁾	»
.....	»
.....	»
.....	»
Bruk: a) Bøtingsangler, forsyn o. a.	»
b) Nyanskaffelse av liner	»
Hus, lys og brensel (Rorbuleie)	»
Kokkhyre	»
Fellesutgifter til kost	»
Andre fellesutgifter ²⁾	»
.....	»
.....	»

¹⁾ Angi hvilken sort agn som er benyttet og hvor meget av hver sort, såsom fersk sild, frosset sild, salt sild, lodde, skjell o. s. v. Angi både mengde og verdi.

²⁾ Her opføres med spesifisert angivelse alle andre utgifter som tas med i fellesutgiftene som hjelleie, salteplass, salt, rognløser m. v.

Hvilke av de ovenfor nevnte utgifter deltar båten i? (*Lagutgifter* som trekkes fra før utbyttet fordeles i lotter).....

.....
.....

Lagutgifter ialt kr.....

Til fordeling i lotter på båt og mannskap kr.....

Ved opgjøret efter endt fiske blev utbyttet efter fratrekk av lagutgifter delt pålotter. På hver lott falt kr.....

Båten tilfaller.....lotter, med ialtkr.....

Hvilke *andre fellesutgifter* kommer til fratrekk i hver mannslott?.....

.....
.....

Tilsammen andre fellesutgifter pr. mannslott kr.....

Nettolotten pr. mann efter fratrekk av alle fellesutgifter utgjorde.....

kr.....

Hvis noen av mannskapet er forhyret på procentvilkår eller som halvlotteskarer, hvad er så deres nettoutbytte efter fratrekk av alle fellesutgifter?.....

kr.....

Er hele nyanskaffelsen av redskaper før fisket eller hele redskapstapet og slitasjen under fisket fratrukket ved opgjøret?

Hvor stort er redskapstapet i år? (antal liner).....kr.....

Hvor stor er redskapsslitasjen.....kr.....

Hvor meget er anskaffet nytt under fisket? (antal liner).....kr.....

Hvad antas å medgå for hver mann i løpet av sesongen eller pr. uke i spesielle utgifter til kost utenom fellesutgiftene, (tørmat, (brød, margarin) o. s. v.) kr.

Fiskeridirektøren.
Driftsøkonomiske undersøkelser.

Juksa.

Opgjørsskjema for juksa under Lofotfisket 1936.

Høvedsmannens navn

Fartøiets hjemstavnskommune

Fartøiets navn og merkenr. (distriktsmerke).....

Fartøiets type, alder, størrelse og byggematerialer*.....

.....

Motorens alder, type og størrelse.....

Hvem eier fartøiet? Er der mer enn en eier, opføres navnene på samtlige, med angivelse av hvor stor part hver eier.....

.....

Anvendes doryer?..... Hvor mange?..... Har De påsitterbåt?....

Hvor stor er redskapsutrustningen? (antall sniker).....(antall håndsnøre)....

Hvor meget er anskaffet nytt til fisket i år?..... Kr.....

Til hvilken verdi kan hele redskapsutrustningen ansettes? (snik og juksa m. v.)
Kr..... Holdes bruket av rederen (rederne) eller av mannskapet?.....

.....

Mannskapets størrelse

Har De med andre redskaper enn snik og juksa, f. eks. liner?.....

I tilfelle hvor meget? (antall liner)..... Kr.....

Hvis De driver på robåt, har De så fast slep med en annen juksaskøite? (Påsitterbåt)..... Hvor meget betales til skøiten for slep?

*) Her angis om fartøiet er kutter, skøite, nordlandsbåt, robåt o. s. v. Størrelsen angis i fot lengde, bredde og dybde. Byggematerialer i gran, furu. Er fartøiet ombygget og forlenget, angis hvilket år.

Brutto fiske.

OPGJØR.

.....kg. torsk ¹⁾	kr.
.....l. lever	»
.....l. rogn	»
.....stk. hoder	»
.....	»
.....	»
		<u>Ialt kr.</u>

¹⁾ Hvis man tilvirker fangsten selv, opføres kg. saltfisk, klippfisk, tørrfisk, tran o. s. v. med den pris og det beløp fisken er utbragt i.

Utgifter.

.....kg. brenselolje og fyrolje	kr.
.....kg. smøreolje	»
Annet maskinforbruk	»
Agn ¹⁾ dunker agnskjell	»
.....	»
.....	»
.....	»
Bruk	»
.....	»
Kokkhyre	»
Hus, lys og brensel (Rorbuleie)	»
Fellesutgifter til kost	»
Andre fellesutgifter ²⁾	»
.....	»
.....	»

¹⁾ Angi hvilken sort agn som er benyttet og hvor meget av hver sort, såsom fersk sild, frosset sild, salt sild, lodde, skjell o. s. v. Angi både mengde og verdi.

²⁾ Her opføres med spesifisert angivelse alle andre utgifter som tas med i fellesutgiftene som hjelleie, salteplass, salt, rognønner m. v.

Hvilke av de ovenfor nevnte utgifter deltar båten i? (*Lagutgifter* som trekkes fra før utbyttet fordeles i lotter).....

.....
.....

Lagutgifter ialt kr.

Til fordeling i lotter på båt og mannskap kr.

Ved opgjøret etter endt fiske blev utbyttet efter fratrekk av lagutgifter delt pålotter. På hver lott falt kr..... Båten tilfaller.....lotter,

med ialt kr.

Hvilke *andre fellesutgifter* kommer til fratrekk i hver mannslott?.....

.....
.....

Tilsammen andre fellesutgifter pr. mannslott kr.

Nettolotten pr. mann efter fratrekk av alle fellesutgifter utgjorde.....

kr.

Er hele nyanskaffelsen av redskaper før fisket eller hele redskapstapet og slitasjen under fisket fratrukket ved opgjøret?.....

Hvor stort er redskapstapet i år?.....kr.....

Hvor meget er anskaffet nytt under fisket?.....kr.....

Hvad antas å medgå for hver mann i løpet av sesongen eller pr. uke i spesielle utgifter til kost utenom fellesutgiftene, (tørrmat, (brød, margarin) o. s. v.) kr.....

Er der under fisket i år benyttet andre redskaper enn snik og juksa, f. eks. liner?

.....Hvor lang tid og i hvilket tidsrum?.....

Hvor stor del av fangstmengden og fangstverdien faller så på liner?.....

..... kr.

Garnfisket.

Det kom ialt inn 50 brukbare regnskapsoppgjør for garnbruk, med 338 mann, hvorav 43 garnbøtere. Disse fartøier har en samlet fangst på 1 056 585 kg råfisk, eller gjennomsnittlig 21 132 kg pr. fartøi. Fangsten er med lever, rogn og hoder gjort op i kr. 166 791, eller i gjennomsnitt kr. 3 336 pr. fartøi. Den samlede utrustning består av 13 686 garn d.v.s. 274 garn pr. fartøi. Garnutrustningen er ialt verdsatt til kr. 291 589 eller i gjennomsnitt kr. 6 062 pr. fartøi.

Disse 50 fartøier utgjør 3 pct. av det samlede antall garnfartøier som var i Lofoten i 1936. Mannskapet utgjør 3,7 pct. av hele antallet, og fangsten utgjør 4,6 pct. av det samlede kvantum garnfisk på ca. 23 millioner kg. Den totale garnmengde som var i sjøen hver natt utgjorde 103 700 garn. Av disse representerte de 50 båter som er med i denne undersøkelse 4 080 garn, d.v.s. 3,9 pct. Man kan herav slutte at disse garnfartøier jevnt over har fisket bedre enn gjennomsnittet av garnfiskere.

Tab. I viser gjennomsnittsopgjøret for de 4 garngrupper, for motorfartøiene under ett og for otringene for sig. Dette oppgjør er foretatt i overensstemmelse med den oppgjørsmåte fiskerne selv benytter. Alle fiskere er regnet som lott-takere. Det er gruppe I og II som har størst interesse, for det første fordi de omfatter et utsnitt av den mest betydningsfulle del av flåten på Lofothavet, og fordi antallet i disse grupper er såpass stort at man på forholdsvis trygt grunnlag kan foreta en vurdering av de resultater oppgjørene viser. Det er også rimelig å anta at de få fartøier i gruppe III og IV gir et noenlunde riktig bilde av stillingen for de mindre motorfartøier med garn og for garnotringene i år, men antallet er så lite at man ikke kan foreta sammenligninger med de to andre grupper. De er likevel gjennom hele den statistiske bearbeidelse behandlet på samme måte som gruppe I og II, uten at de er blitt tilsvarende behandlet i teksten.

Det fiskerne kaller lagutgifter eller »laget« og som er opsatt i tabellen under den samme betegnelse, omfatter ikke alltid de samme utgifter for alle båter. Solar- og smøreolje er med i lagutgiftene for alle båter,

men endel andre utgifter som kokemat, bøting, bøterlønn o. l. fordeles innen enkelte båtlag ofte på mannskapet etter at lottene (bruttolottene) er utregnet, og trekkes fra disse. Det er derfor ikke hensiktsmessig å foreta en vurdering av utgiftene på grunnlag av lagutgiftene, før disse er nærmere spesifisert. I en annen opstilling (tab. III s. 33) er de forskjellige utgifter regnet sammen for hele båtlaget, enten de er medtatt i lagutgiftene eller ikke, og derefter delt op for de forskjellige arter av utgifter, så man kan foreta sammenligninger på ensartet grunnlag.

I tabell I er alle utgifter tatt med, også den kost som fiskerne holder selv, »tørrmat«, og som ikke regnes med i fellesutgiftene til kost.

Gruppe I viser et betydelig underskudd på kr. 114 pr. lott. Av disse større fartøier (gruppe I) har bare 3 opnådd et mindre overskudd på lotten, mens de 10 andre har underskudd. Gjennomgår man disse 13 større båter nærmere, viser det sig at det bare er en av dem som har fisket såpass, at den under alle omstendigheter skal ha et pent overskudd. Alle de andre har fisket for lite til å få ballanse i driften. Grunnen til at to til kommer op i overskuddslott, er at den ene ikke har opført utgifter til nyanskaffelse av garn, da hele garnbruket var kjøpt nytt i 1935. Den annen får et mindre overskudd på grunn av at hans utgifter til redskapsfornyelse i år er mindre enn vanlig. Man kan derfor si at de større garnfartøier som er med i denne undersøkelse på rene undtagelser nær, hadde et ganske betydelig underskudd.

Mellemgruppen bestående av båter fra 36 til 45 fot, viser jevnt over noe bedre resultater. For det første har de gjennomsnittlig fisket op henimot det samme kvantum pr. fartøi som de større fartøier. På den annen side er driftsutgiftene betydelig lavere. Av disse 27 mellomstore fartøier har 15 opnådd overskudd, mens 12 har underskudd. Denne gruppe har derfor et gjennomsnittlig overskudd på kr. 57 pr. lott. Dette gir jo ikke fiskerne noe utbytte for strevet, men det viser at sammenlagt har denne gruppe opnådd ballanse i driften, og ca. halvparten av dem har opnådd en mindre nettolott.

Både de 6 mindre garnfartøier under 35 fot og de 4 garnotringer uten motor viser et gjennomsnittlig underskudd.

Forskjellen mellem de større og mellomstore fartøier med hensyn til driftsresultatene gir uttrykk for et forhold som fortjener all mulig oppmerksomhet. Det dreier sig her ikke bare om fartøier og garnutrustning av ulik størrelse. Hver gruppe representerer hver sin driftsform som i flere henseender er av høist ulik karakter. Dette fremgår meget tydelig når man ser på hvilke distrikter fartøiene i de to grupper hører hjemme i. Av de større fartøier er 1 fra Finnmark, 5 fra Troms, 3 fra Møre og 3 fra Nordland fylke. De 3 fra Nordland er alle fra samme herred, nemlig Bø i Vesterålen. Disse 13 større fartøier representerer

ikke bare stordriften i torskefisket, men de representerer også de typiske fiskere med fiske som eneste yrke, eller i alle fall med fiske som hovedyrke. Det er folk som driver fiske året rundt, vesentlig havfiske og fartøiene er ikke anskaffet med spesielt sikte på Lofotfisket. Dette forhold avspeiler sig også på forskjellig vis i utgiftene.

Av de middelstore båter (gruppe II) er 4 fra Troms, 21 fra Nordland, 1 fra Nord-Trøndelag og 1 fra Møre. Mesteparten av disse fartøier er fra selve Lofoten og kysten nedover. De er fra distrikter hvor jordbruket spiller en relativt større rolle, og hvor Lofotfisket fremdeles betraktes som det viktigste fiske. Disse fartøier er i høiere grad anskaffet spesielt med sikte på Lofotfisket, som i disse distrikter skaffer en vesentlig sesonginntekt ved siden av det daglige mindre fiske på hjemstedet og annet yrke. Man kan si at de i høiere grad representerer bondedriften i fisket, i sin moderne form, med moderne fartøier og redskaper. Riktigst er det å si at man i denne gruppe har med vår tids typiske og spesielle Lofotflåte å gjøre.

Gjennomsnittslengden av fartøiene i gruppe I er 51,3 fot, og den gjennomsnittlige motorstyrke er $35\frac{1}{2}$ hk. I gruppe II er fartøiene gjennomsnittlig 39 fot og motorstyrken 22 hk. En 50—55 fots båt med 35—45 hestekrefters motor er den typiske havfiskebåt både på Møre og i distriktene nordenfor Lofoten. En 38—45 fots båt med 20—30 hk. motor er den typiske kystfiskebåt i Nord-Norge, særlig anskaffet med sikte på Lofot- og Finnmarkfisket.

Av de utregnede gjennomsnitt i tabell II fremgår det at disse to grupper har fisket omtrent like godt. Når de større båter har et mindre antall sjøvær (netter med garn i sjøen) og et noe mindre fiskekvantum pr. mann, kommer det sig av at fartøiene fra Møre har vært en kortere tid i Lofoten enn de andre, idet de først kommer dit op efter stor- og vårsildfisket er avsluttet. Dette spiller en viss rolle i gruppe I, men er uten betydning i gruppe II. Dette forhold får man satt ut av betraktning ved å regne ut fiskemengden pr. dagsverk og pr. garndøgn (kg fisk på hvert garn for hver natt i sjøen). Fiskemengden pr. fiskedagsverk og fiskemengden pr. garndøgn, er omtrent lik for begge grupper. Effektiviteten pr. dagsverk og for hvert garn i sjøen synes derfor å være den samme for dem begge. Herav kan man ikke trekke nogen slutning om hvilken betydning garnlenkenes størrelse har, da disse er meget forskjellig innen de to grupper. Gjennomsnittet av antall garn i lenken innen disse to grupper gir derfor ikke noe holdepunkt for en vurdering av dette forhold. Dette spørsmål vil imidlertid bli behandlet senere.

Når fiskemengden pr. dagsverk og for hvert garn i lenken er den samme både for de store som for de middelstore fartøier, følger derav

at fiskerne ikke får dekket de merutgifter til olje og maskinforbruk som følger med en større båt. Hvis den samlede utrustning og kanskje de øvrige utgifter også er relativt større for de store fartøier, vil også dette bringe lønnsomheten nedover. Tabell III viser hvorledes disse utgifter fordeler sig for disse båtgrupper.

Denne tabell gir en oversikt over og viser fordelingen av de utgifter som regnes med i oppjøret, og som derfor er medtatt i tabell I. De kan kalles de rene daglige driftsutgifter. Det er brensel- og smøreolje, redskapsfornyelse, bøting, bøterlønn, kost, rorbuleie, kokkhyre o. l. Utgifter til bøting og bøterlønn er medtatt under posten nyanskaffede redskaper.

Som man ser er for det første oljeforbruket betydelig større for de store fartøiene. Merutgiftene på denne post utgjør kr. 287 eller 93,2 % mer for de store enn for de middelstore. I betraktning av at den gjennomsnittlige motorstyrke i gruppe I er 35,5 hk. og 22 hk. i gruppe II, er denne forskjell litt for stor under forutsetning av den samme driftstid. Imidlertid har de større båter også en lengere driftstid enn de middelstore, idet de har større garnlenker, ligger lenger tid på feltet, og farter i det hele tatt mer omkring.

For det annet er utgiftene til nyanskaffelse og vedlikehold av redskaper også betydelig høiere for gruppe I. Denne utgiftspost er for de større båter høiere enn man skulde vente i forhold til det antall garn som er anskaffet nye. Hvert nyanskaffet garn koster i gruppe I i gjennomsnitt kr. 31.40, mens de i gruppe II koster kr. 24.72. Likeledes er bøtingen dyrere for gruppe I, idet den kommer på kr. 1,31 pr. garn, mens den i gruppe II kommer på kr. 1.02. Disse forskjelligheter kommer sig av at de større fartøier benytter kostbarere garn med tykkere skott o.s.v. Utgiftene til storgarndriften blir i det hele relativt høiere, idet der anvendes mer solide redskaper. Dessuten anvender de mer leiet arbeidskraft til istandsettelse av garnene og anskaffer relativt flere garn i montert stand. I gruppe II utfører fiskerne forholdsvis mer av arbeidet med istandsettelsen av garnene selv. Med hensyn til bøtingen er forholdet, at de større fartøier i almindelighet har 2 garnbøtere, mens de middelstore vanlig har bare en. Bøterlønnen blir derfor høiere pr. garn for de store farkoster. De øvrige utgifter av forskjellig slags viser sig også å bli relativt høiere for de store båter.

Tabell IV viser disse utgifter utregnet pr. mann, pr. fiskedagsverk og pr. garndøgn for alle tre grupper av motorfartøier med garndrift. Utgiftene er jevnt over betydelig høiere for de større farkoster. Når fiskeutbyttet pr. dagsverk og pr. garndøgn er omtrent det samme for begge grupper, viser det at de større farkoster under Lofotfisket ikke får betalt de merutgifter som følger med større fartøi og større utrust-

ning. Lønnsomheten for disse større fartøier under en Lofotsesong må derfor nødvendigvis bli lavere. Dette er forholdet under et dårlig Lofotfiske. Da vil de større fartøier med den største utrustning ha vanskeligst for å få ballanse i driften. Det er en mulighet for at dette vil kunne stille sig anderledes under et rikere Lofotfiske.

Et spørsmål av meget stor driftsteknisk interesse er hvorhvidt garnfiskerne i Lofoten for tiden benytter det riktige antall garn i lenken. Garnlenkenes størrelse har øket betraktelig i de senere år, og det er et spørsmål av meget stor betydning om ikke mange av fiskerne nu driver med for store garnlenker. Det er å frykte for at de har overskredet det teknisk lønnsomme maksimum, d. v. s. det antall garn i lenken som gir det største utbytte pr. garn. For gruppe I og II varierer lenkestørrelsen fra 60 til over 120 garn, og det finnes fiskere som benytter ennu flere. Disse store garnlenker betyr jo at alle utgifter blir betraktelig høiere. Dette gjelder spesielt den nedlagte kapital i redskapene, utgiftene til redskapsfornyelse og til bøting. Spørsmålet er om disse større garnlenker gir et tilsvarende merutbytte.

I tabell V er farkostene i gruppe I og II inndelt i mindre grupper etter garnlenkenes størrelse, og det gjennomsnittlige råfiskkvantum er utregnet pr. garndøgn. Det største fiskekvantum pr. garndøgn, 8,86 kg faller på fartøier med garnlenker på mellom 70 og 80 garn. For fartøier med garnlenker over 80 garn er fiskekvantumet betraktelig lavere enn for fartøier med under 70 garn i lenken. Grupperer man fartøiene i to grupper, en med garnlenker på 90 garn og derunder, og en med garnlenker på over 90 garn, viser det sig at fartøiene med under 90 garn i lenken har 47 % større fangst pr. garndøgn.

Materialet er noe forlite til å kunne danne grunnlaget for en mer inngående analyse av dette viktige spørsmål. Men det gir uttrykk for en tendens som uten tvil er tilstede, og tallene synes å peke i den retning at omkring 80 garn i lenken skulde være det riktige antall. Dette vil være noget forskjellig for de forskjellige garnhav i Lofoten. Dette forhold er av stor viktighet ved bedømmelsen av spørsmålet om begrenning av redskapsmengden på Lofothavet.

Det har meget stor betydning å forsøke å få greie på hvad torsken i Lofoten koster i produksjon, og hvor stor rolle de forskjellige utgifter spiller i produksjonsomkostningene. Skal man få en fullstendig og reell oversikt over dette meget betydningsfulle spørsmål, må man foreta en nærmere gjennomgåelse av de utgifter som fiskerne har i forbindelse med en Lofotsesong.

Fellesutgiftene til kost inngår i lagutgiftene. Dette er imidlertid bare en del av utgiftene til kost. Hver fisker kjøper selv det brød og margarin som han trenger, den såkalte »tørrmat«. I opgjørskjemaet

er det spurt spesielt om hvor meget der medgår til kost for fiskernes egen regning. Svarene er forholdsvis ensartet og stemmer med undersøkelser som blev gjort under selve fisket. Fiskerne kjøper for 40—50 kroner i »tørrmat« pr. mann under fisket. En god del kommer billigere fra det, da det fremdeles er mange fiskere, særlig fra Nordland fylke, som har mat med sig hjemmefra, eller som får tilsendt mat under fisket. I hvert enkelt oppgjør er medtatt de utgifter til kost som fiskerne selv har opført. Det viste sig at oppgavene var så ensartede at det var unødvendig å beregne et gjennomsnittlig beløp ens for alle grupper.

Da det er nedlagt en betydelig kapital i garnbruket, må man også regne med renter på denne kapital, for å få med utgifter som fiskerne faktisk har, og som må regnes med hvis man skal få den riktige oversikt over lønnsomheten. Rentene er satt til 4,5 % av den opgitte verdi av redskapene. Dette er meget lavt regnet, for ved verdiansettelsen har fiskerne tatt hensyn til slitasjen og verdiforringelsen på bruket. Det blir likevel riktigst å ta verdiansettelsen som utgangspunkt, idet man da holder sig til fiskernes egne oppgaver.

Før man kan si at fisket er lønnsomt må der levnes fiskerne et nettoutbytte — en lønn for arbeidet — som er tilstrekkelig til å oprettholde den almindelige levestandard. I de følgende tabeller er denne satt til kr. 20 pr. uke netto, idet alle utgifter til kost under fisket er regnet med i utgiftene. Kr. 20 pr. uke i netto arbeidsfortjeneste er en meget lav lønn, og må betraktes som et absolutt minimum for hvad det går an å slite for på Lofothavet. Når dette beløp er valgt kommer det sig av to forhold. For det første svarer det så noenlunde til leikarshyren under Lofotfisket. Denne varierer fra kr. 150 til kr.250 for sesongen. For det andre er det forskudds-trekk som utbetales av »Statens Garantifond for fiskere og fangstfolk på prosentvilkår,« kr. 20 pr. uke. Dette trekk er også å betrakte som en minstelønn under bomturer for prosentfiskerne på havfiskeflåten. Utgiftene til personlig utstyr, sjøhyre o. s. v. er ikke medtatt blandt utgiftene, da det er vanskeligere å få oppgave over disse utlegg, og da de kan variere meget sterkt på grunn av rent personlige forhold.

Som tidligere nevnt må hele båtsparten regnes som en utgift for fiskerne, idet man samtidig forutsetter at denne dekker den del av utgiftene vedrørende båten som er forbundet med Lofotfisket.

De utgifter som således kommer med i disse beregnede omkostninger vedrørende fisket er de følgende: lagutgifter, båtspart, andre fellesutgifter, tørrmat, redskapsfornyelse, renter vedrørende bruket, og kr. 20 pr. uke pr. mann som arbeidsfortjeneste.

Tabell VI viser hvor store disse beregnede omkostninger blir for de forskjellige grupper av garnlag utregnet i gjennomsnitt.

I tabell VII er lagutgiftene oppløst i sine enkelte bestandeler og produksjonsomkostningene spesifisert i følgende utgiftsposter: Brensel- og smøreolje, redskapsfornyelse, kost, rorbuleie, andre fellesutgifter o. l., båtspart, renter vedrørende bruket, lønn til fiskerne kr. 20 pr. uke pr. mann.

Den prosentvise fordeling i tabell VII viser meget klart den relativt store andel som redskapsfornyelsen utgjør av produksjonsomkostningene. Det fremgår også klart at både redskapsfornyelsen og utgiftene til brensel- og smøreolje både absolutt og relativt er høiere for de store båter enn for de middelstore. Sammenholder man denne tabell med tabell III side 33 får man et klart inntrykk av hvor stor rolle de forskjellige utgifter spiller. Av tabell III, som omfatter de rene daglige driftsutgifter som medtas i opgjøret for hver enkelt fisker, fremgår det at redskapsfornyelsen for gruppe I og II er henholdsvis 63,2 og 61 % av disse utgifter. Av tabell VII fremgår det at redskapsfornyelsen utgjør henholdsvis 39,8 og 31,5 % av produksjonsomkostningene, når renter og arbeidsgodtgjørelse medtas. Regner man også rentene på bruket med blandt utgiftene til redskaper, kommer man til det resultat, at disse representerer 45,5 % av produksjonsomkostningene for de større fartøier, og 36,7 % for de middelstore. Dette er et forhold som fortjener den aller største oppmerksomhet.

Tabell VIII viser hvor meget fiskerne i de forskjellige grupper har bragt fisken op i pr. kg råfisk når lever, rogn og hoder regnes med. Samtidig viser tabellen hvor store produksjonsomkostningene pr. kg råfisk har vært, og hvor store de rene daglige driftsutgifter er pr. kg råfisk.

Produksjonsomkostningene pr. kg råfisk gir det beste mål på lønnsomheten. I gruppe I har fisken kostet 27 øre pr. kg, og i gruppe II har den kostet 21,2 øre pr. kg. For alle motorfarkoster med garn 23,6 øre og for alle garnlag 23,8 øre. Utbyttet av lever, rogn og hoder utgjør for samtlige garnlag 4,2 øre pr. kg råfisk. For å opnå lønnsom drift i sesongen 1936 måtte således fartøiene i gruppe I fått en råfiskpris på 22,8 øre pr. kg, i gruppe II 17 øre, og samtlige garnfartøier 19,6 øre pr. kg. Den opnådde råfiskpris har gjennomsnittlig vært 11,6 øre for de garnlag som er med i denne undersøkelse.

Det ligger utenfor rammen av denne undersøkelse å granske mulighetene for om det går an å heve råfiskprisen til f. eks. 17 øre pr. kg, når fisken skal anvendes til klippfisk eller tørrfisk, med de priser som nu råder på verdensmarkedet.

Da man kan regne med at produksjonsomkostningene ved dette slag fiske er faste omkostninger, som ikke varierer med det opfiskede kvantum, undtatt båtsparten, kan man anslagsvis regne ut hvor stort fiskekvantummet måtte ha vært, for at driften skulde ha vært lønnsom.

Disse 50 garnlag har fisket 1 056 585 kg råfisk med kr. 251 713 i produksjonsomkostninger. Til en gjennomsnittspris av 11,6 øre pr. kg som med lever, rogn og hoder vilde ha utbragt 15,8 øre pr. kg råfisk, måtte disse garnlag ha fisket 1 591 222 kg råfisk for å dekke sine produksjonsomkostninger. Dette er 50 % mer enn de har fisket. Det samlede kvantum fisk opfisket i Lofoten i 1936 var ca 52 000 tonn. Med en økning på 50 % kommer man op i 78 000 tonn. I 1934 blev det opfisket 87 100 tonn, i 1933 80 700 tonn og i 1932 105 100 tonn. Man forutsetter så at det opfiskede kvantum garnfisk vil variere noenlunde proporsjonalt med det opfiskede totalkvantum. Den offisielle statistikk over Lofotfisket viser at den opfiskede mengde garnfisk pr. garnfisker og pr. farkost, i de senere år varierer i en viss overensstemmelse med det opfiskede totalkvantum men selvsagt ikke helt, da variasjonene i line- og juksafisket også spiller inn. Man kan imidlertid gå ut fra at garnfisket og dermed også det opfiskede totalkvantum i høiere grad er avhengig av den tilstedeværende fisketyngde, enn line- og juksafisket. Under denne forutsetning kan man si at med et almindelig fiskekvantum i Lofoten i 1936, slik som det var før 1935, vilde garnfolkene hatt muligheter for å få driften til å ballansere og dermed muligheten for å få en nettolott på kr. 20 pr. uke i gjennomsnitt med den opnådde pris på råfisken. Hvis det derimot er så at fiskemengden i Lofoten ikke vil øke nevneverdig i de nærmeste år, vil garnfisket fremdeles være ulønnsomt, selv med en garantert minstepris på 11 eller 12 øre pr. kg.

Som et holdepunkt for bedømmelsen av lønnsomheten tidligere år, kan nevnes at i 1932 var den gjennomsnittlige råfiskpris 7 øre, i 1933 9 øre, i 1934 10,7 øre og i 1935 12 øre. Disse priser er beregnet av opsynet og utvalgsformannen på grunnlag av daglig innhentede opgaver. Den tilsvarende gjennomsnittspris er i år beregnet til 12,2 øre for alle redskapsgrupper, hvilket er 0,6 øre høiere enn den gjennomsnittspris som er opnådd av de garnfiskere som har innsendt opgaver til denne undersøkelse.

Tabell IX gir et inntrykk av hvorledes lønnsomheten for garnfiskerne gjennomsnittlig må ha stillet sig i årene fra 1931 på grunnlag av de priser som har vært betalt hvert år.

Beregningen er bygget på følgende forutsetninger: Man tenker sig disse 50 garnfarkoster med de samlede utgifter og omkostninger som de har hatt i år, kr. 20 pr. mann i arbeidsfortjeneste inkludert, hvert år fra 1931 fiske op det gjennomsnittskvantum pr. mann som ifølge den offisielle statistikk er fisket pr. garnfisker hvert av disse år. På dette grunnlag beregnes så produksjonsomkostningene pr. kg råfisk for hvert av disse år og gjennomsnittene 1931/34 og 1931/36.

Man ser herav at det bare er i 1932 og 1934 at garnfiskerne har

opnådd lønnsomhet i driften, og heller ikke disse år har gjennomsnittslottene vært vesentlig over 20 kroner uken netto. Begge disse år, spesielt i 1932 har det vært usedvanlig godt garnfiske, mens line- og juksafisket var tilsvarende slett. Året 1932 viser med all tydelighet det forhold at selv om fiskerne er heldige og får et stort kvantum, har prisen under frie forhold en tendens til å falle så sterkt at det økonomiske utbytte ikke blir vesentlig bedre. Man må være opmerksom på at utgiftene antagelig ikke har vært fullt så høie tidligere år på grunn av mindre utrustning med redskaper, og lavere priser på disse og på andre driftsfornødenheter. Det bemerkes at den opnådde pris med lever, rogn og hoder, er utregnet på grunnlag av utvalgsformannens beregning over verdien av det opfiskede kvantum.

Når man ser Lofotfisket under ett, har et rikt garnfiske som øker det opfiskede kvantum meget sterkt, en tendens til å trykke prisene slik, at det blir dobbelt vanskelig for line- og juksafiskerne hvis de sådanne år får små fangster, som f. eks. i 1932.

Det kan ha sin interesse i denne sammenheng å sitere et par utdrag av utvalgsformannens vurdering av det økonomiske utbytte av Lofotfisket i 1932. Han uttaler:

»Fordelingen falt også meget ujevn. Mange garnfiskere opnådde et ualmindelig godt økonomisk utbytte, men også blandt disse var fordelingen ujevn. For nattlinefiskerne var stillingen for de fleste særdeles vanskelig, idet en hel rekke stiftet gjeld på turen. For snikfiskerne blev utbyttet også helt utilfredsstillende og for en rekke dypsagnfolk var stillingen omtrent den samme. Alt tatt i betraktning må man vel si at sesongen var økonomisk mislykket til tross for det store opfiskede kvantum«.

Tabell X viser hvor mange øre av produksjonsomkostningene pr. kg råfisk de forskjellige utgifter utgjør for de enkelte grupper av garnlag.

Fornyelse av redskapene er som tidligere påpekt den største utgiftspost. For disse garnlag vilde en reduksjon i prisene på fiskeredskaper på f. eks. 20 % i år ha utgjort 2,16 øre pr. kg råfisk for de største fartøier, og 1,34 øre pr. kg for de middelstore fartøier. Dette vilde øket nettolotten med omkring 60 kroner for mannskapet på de store fartøier, og med omkring 45 kroner på de middelstore. Dette vilde selvsagt ha sin betydning, men vilde allikevel ikke bringe lønnsomhet i bedriften med den fiskemengde som var opfisket i år. En reduksjon av prisene på de andre driftsmidler vil også bety endel for å få produksjonsomkostningene ned, men redskapsfornylelsen er den helt dominerende utgiftspost, så det er på dette forhold man særlig må feste sin opmerksomhet.

Det har også en viss interesse å se hvorledes det stiller sig for de fartøier som har gjort det forholdsvis bra sammenlignet med de andre. Av garnbåtene er det 11 fartøier som har fisket såpass at de har et visst utbytte. Den gjennomsnittlige nettolott for disse er 240 kroner, hvilket gir kr. 20 pr. uke, da den gjennomsnittlige fisketid er 12 uker. (Da er utgifter til renter på bruket ikke med i opgjøret). Mesteparten av disse fartøier hører til mellemstørrelsen (gruppe II). Lengden er fra 36 til 48 fot, gjennomsnittslengde 40,7 fot. Motorstyrken varierer fra 15 til 35 hestekrefter, gjennomsnittsstørrelsen 23,4 hk.

Følgende opstilling viser resultatene for disse fartøier sammenlignet med fartøiene i gruppene I og II.

Den noget bedre lønnsomhet for disse fartøier beror på at de har fisket bedre. De har en bruttofångst på gjennomsnittlig 35 129 kg til en verdi av kr. 5 567 mot en fangst på ca. 25 000 kg til en verdi av omkring kr. 4 000 for de to andre grupper. Det er verdt å merke sig at disse noenlunde lønnsomme båter både med hensyn til båtenes størrelse og utrustningens størrelse nærmest hører til gruppe II, de middelstore båter, eller den typiske Lofotfiskeflåte. For disse middelstore fartøier vil man således med årets priser kunne begynne å opnå lønnsomhet i fisket, når det opfiskede kvantum overstiger 35 000 kg pr. fartøi, eller 40 % mer enn gruppe I og II har opfisket. Dette stemmer noenlunde med det tidligere beregnede lønnsomme kvantum Lofotfisk som for garnfiskerne på side 26 er beregnet til 50 % mer enn det iår opfiskede kvantum. For de større fartøier må imidlertid det opfiskede kvantum overstige 43 000 kg pr. fartøi for å kunne opnå kr. 20 pr. uke i nettolott, d. v. s. en økning i fiskemengden på 70 %.

Nedenstående opstilling (tab. XII) viser til sammenligning de rene daglige driftsutgifter for disse 11 båter fordelt på samme vis som i foranstående tabell IV.

Tabell XIII viser produksjonsomkostningene for disse 11 fartøier.

Produksjonsomkostningene utgjør 16,5 øre pr. kg råfisk når renter på den kapital som er nedlagt i bruket regnes med. Fiskerne har imidlertid utbragt fisken i 15,8 øre pr. kg. Rentene på den kapital som er nedlagt i bruket forringer fiskernes nettolott med henimot 40 kroner. Selv for disse fartøier utgjør redskapsfornyelsen og renter på brukskapitalen 5,5 øre pr. kg råfisk. Dette betyr at f. eks. 20 % reduksjon i redskapsprisene utgjør ca. 1 øre pr. kg råfisk, hvilket vilde forøke nettolottene for fiskerne på disse fartøier med mellom 40 og 50 kroner. Dette viser samtidig hvor meget et øre fra eller til i fiskeprisen betyr.

Denne undersøkelse over garnbruket har bragt på det rene de ganske betydelige driftsutgifter som er forbundet med denne driftsform. Av særlig betydning er utgiftene til fornyelse av redskapene som selv for de noenlunde lønnsomme fartøier med en fangst på ca. 35 000 kg representerer over 5 øre pr. kg råfisk.

Undersøkelsen viser dessuten at bare en mindre del av garnflåten oppnår lønnsomhet i driften med det fiskekvantum som var opfisket i 1935 og 36. I gjennomsnitt har garnfisket disse år gitt underskudd. De største fartøier med den største garnutrustning gir et ganske betraktelig underskudd, som i lengden må virke helt ruinerende, hvis disse fiskere ikke oppnår et ganske betydelig overskudd på de andre fiskerier som de driver.

Forholdet er noe bedre for de middelstore garnfartøier med en noe mindre utrustning. Denne del av garnflåten er den gruppe garnfiskere som har greid sig best under det dårlige fiske som var i 1936. Undersøkelsen peker i den retning at fartøiene fra 38 til henimot 45 fot med en utrustning på under 300 garn, og som ikke driver med altfor store garnlenker — ikke over 90 garn — er den utrustning som er best tilpasset de spesielle driftsvilkår og de spesielle økonomiske vilkår som særpreger Lofotfisket nu. Ved bedømmelsen av dette forhold må man imidlertid ta i betraktning at disse middelstore eller mindre fartøier er mindre anvendelige utenfor Lofotsesongen, eller utenfor de store sesongfiskerier ved kysten i det hele. De store fartøier på 50 fot og derover er bygget med sikte på havfiske året rundt. Deltagelsen i Lofotfisket er for mange av disse siste mer å betrakte som et leilighetsfiske i en tid av året da dette har utsikter til å gi bedre resultater enn det fiske de vanligvis driver. Derfor så man også i 1936 at mange av de større fartøier ikke kom til Lofoten, da fisket på bankene utenfor Troms og Finnmark på samme tid syntes å gi et bedre utbytte, og gjorde det også.

Dette er også et uttrykk for den meget gunstige utvikling innen fisket i Nord-Norge, at fiskerne bevisst forsøker å løsgjøre sig fra den gamle avhengighet av de overbefolkede sesongfiskerier, og baserer sin drift på et vedvarende fiske året rundt. Det er under disse driftsforhold de store fartøier har sin betydning. Det vil bli foretatt spesielle undersøkelser over lønnsomheten av denne drift.

Forøvrig synes undersøkelsen også å peke i den retning at garnutrustningen pr. fartøi er blitt sterkt overdreven i de senere år. De enkelte gode garnår som endel av fiskerne hadde i Lofoten, f. eks. i 1932, gav støtet til en forsert utrustning med garn. Materialet inneholder ikke direkte opplysninger om dette forhold, men ved samtaler med fiskerne under Lofotfisket i 1936, da skjemaene blev utarbeidet, blev

det bragt på det rene at for få år tilbake var garnutrustningen betydelig mindre pr. båt. Følgende opstilling viser veksten i antallet båter og fiskere med garn i de senere år.

	Antall fartøier	Antall mann
1931.....	985	5258
1932.....	1129	6067
1933.....	1809	9731
1934.....	1695	9210
1935.....	1987	10929
1936.....	1673	9114

Mens antallet garnbåter i de siste 4 år har svinget mellom 1600 og henimot 2000, var de i de nærmeste år forut omkring 1000. Man legger spesielt merke til den sterke økning i antallet av garnfarkoster og fiskere i 1933, efter det gode år i 1932. Denne store utrustning som krever en betydelig kapital både til anskaffelse og vedlikehold av redskapene, har vært en overmåte sterk påkjenning på fiskernes økonomi og kreditt.

Dertil kommer at den store garnmasse og de lange garnlenker sannsynligvis har nedsatt redskapenes effektivitet. Jfr. hvad som er anført på side 23 og i tabell V.

Garnfiskerne under Lofotfisket er på grunn av alle disse forhold i en slik stilling at en sterk nedgang i den tilstedeværende fisketyngde og det opfiskede kvantum slik som i 1935 og 1936, rammer dem meget hårdt, sammenlignet med de andre redskapsklasser.

Tabell I.

	An- tall	Brutto fangst Kr.	Lag- utgifter Kr.	Til fordeling på båt og mannskap					Av hver lott fragår			Netto lott Kr.
				Ialt Kr.	Båtens part		Mannskapets part		Andre felles- utgifter Kr.	Tørrmat Kr.	Red- skapsfor- nyelse Kr.	
					Kr.	Lott	Kr.	Brutto Lott				
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster over 45 fot	13	4.150.—	1.624.—	2.526.—	638.—	3	1.888.—	246.—	17.—	46.—	297.—	÷ 114.—
<i>Gruppe II.</i> 36—45 fot	27	3.751.—	839.—	2.912.—	726.—	2	2.186.—	361.—	24.—	47.—	233.—	57.—
<i>Gruppe III.</i> Under 35 fot	6	1.262.—	546.—	716.—	126.—	—	590.—	160.—	17.—	41.—	197.—	÷ 95.—
<i>Alle motorfarkoster ..</i>	46	3.539.—	1.023.—	2.516.—	622.—	—	1.894.—	302.—	21.—	46.—	246.—	÷ 11.—
<i>Gruppe IV.</i> Båter uten motor ..	4	996.—	171.—	825.—	46.—	—	779.—	162.—	—	48.—	136.—	÷ 22.—
<i>Alle</i>	50	3.336.—	955.—	2.381.—	576.—	—	1.805.—	291.—	19.—	46.—	238.—	÷ 12.—

Tabell II.

	Antall	Råfisk Kg.	Antall mann	Antall sjøvær	Fiske- dagsverk	Kg. råfisk pr. mann	Kg. råfisk pr. fiske- dagsverk	Antall garn i lenken	Garn døgn	Kg. råfisk pr. garn- døgn
<i>Gruppe I.</i>										
Motorfarkoster over 45 fot ..	13	25.712	8.23	37.46	311	3123.8	82.6	101	3.850	6.68
<i>Gruppe II</i>										
36—45 fot	27	24.098	6.81	44.04	302	3.536.2	80.0	83	3.679	6.55
<i>Gruppe III</i>										
Under 35 fot	6	7.990	4.67	35.—	166	1.712.1	48.2	50	1.742	4.59
<i>Alle motorfarkoster</i>	46	22.453	6.93	41.—	287	3.237.8	78.4	84	3.475	6.46
<i>Gruppe IV.</i>										
Båter uten motor	4	5.935	4.75	16.75	80	1.249.4	74.2	58	971	6.11
<i>Alle</i>	50	21.132	6.76	39.06	270	3.126.—	78.3	82	3.275	6.45

Tabell III.

	Antall	Brutto fangst Kr.	Drifts- utgifter Kr.	Drifts- utgifter i % av brutto fiske	Driftsutgiftenes fordeling					
					Brensel- og smøreolje		Nyanskaffede redskaper		Kost, rorbuleie, kokkhyre m. v.	
					Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
<i>Gruppe I.</i>										
Motorfarkoster over 45 fot ..	13	4.150.—	4.380.—	105.5	595.—	13.6	2.767.—	63.2	1.018.—	23.2
<i>Gruppe II.</i>										
36—45 fot	27	3.751.—	2.638.—	70.3	308.—	11.7	1.610.—	61.0	720.—	27.3
<i>Gruppe III.</i>										
Under 35 fot	6	1.262.—	1.485.—	117.7	135.—	9.1	799.—	53.8	551.—	37.1
<i>Alle motorfarkoster</i>	46	3.539.—	2.981.—	84.2	367.—	12.3	1.832.—	61.5	782.—	26.2
<i>Gruppe IV.</i>										
Båter uten motor	4	996.—	1.029.—	103.3	—	—	630.—	61.2	399.—	38.8
<i>Alle</i>	50	3.336.—	2.824.—	84.7	337.—	11.9	1.735.—	61.5	752.—	26.6

Tabell IV.

	An- tall	Brensel- og smøreolje			Nyanskaffelse av redskaper			Kost, rorbuleie o.s.v.			Driftsutgifter ialt	
		pr. mann Kr.	pr. fiske- dagsverk Kr.	pr. garn- døgn Øre	pr. mann Kr.	pr. fiske- dagsverk Kr.	pr. garn- døgn Øre	pr. mann Kr.	pr. fiske- dagsverk Kr.	pr. garn- døgn Øre	pr. mann Kr.	pr. fiske- dagsverk Kr.
<i>Gruppe I</i> Motorfarkoster over 45 fot ..	13	72.31	1.91	15.5	336.15	8.89	71.9	123.68	3.27	26.4	532.14	14.07
<i>Gruppe II.</i> 36—45 fot	27	45.21	1.02	8.4	236.34	5.34	43.8	105.64	2.39	19.6	387.19	8.75
<i>Gruppe III.</i> Under 35 fot..	6	28.89	0.81	7.7	171.14	4.82	45.8	118.04	3.32	31.6	318.07	8.95
<i>Alle motorfark.</i>	46	52.87	1.28	10.6	264.10	6.39	52.7	112.78	2.73	22.5	429.75	10.40

Tabell V.

	Antall farkoster	Kg råfisk ialt	Antall garndøgn	Kg råfisk pr. garndøgn gj.snitt
<i>Gruppe I.</i> Under 70 garn	8	164.295	21.690	7.57
<i>Gruppe II.</i> 71—80 garn	8	239.000	26.975	8.86
<i>Gruppe III.</i> 81—90 garn	10	251.613	37.080	6.79
<i>Gruppe IV.</i> 91—100 garn.....	8	173.935	34.300	5.07
<i>Gruppe V.</i> 101—110 garn	3	74.944	13.530	5.54
<i>Gruppe VI.</i> 111—120 garn	2	55.120	9.738	5.66
<i>Gruppe VII</i> Over 120 garn	1	26.000	6.076	4.28
<i>Under 90 garn</i>	26	654.908	85.745	7.64
<i>Over 90 garn</i>	14	329.999	63.644	5.19

Tabell VI.

	An- tall	Brutto fangst Kr.	Lag- utgifter Kr.	Til fordeling på båt og mannskap			Fra mannskapsparten fragår			Renter vedk. bruket 4.5 % Kr.	Kr. 20.- pr. uke pr. mann Kr.	Omkost- ninger ved fisket Kr.
				Ialt Kr.	Båten Kr.	Mann- skapet Kr.	Andre felles utgifter Kr.	Tørrmat Kr.	Red- skapsfor- nyelse Kr.			
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster over 45 fot	13	4.150.—	1.624.—	2.526.—	638.—	1.888.—	145.—	367.—	2.244.—	397.—	1.535.—	6.950.—
<i>Gruppe II.</i> 36—45 fot . . .	27	3.751.—	839.—	2.912.—	726.—	2.186.—	239.—	289.—	1.271.—	268.—	1.487.—	5.119.—
<i>Gruppe III.</i> Under 35 fot..	6	1.262.—	546.—	716.—	126.—	590.—	108.—	153.—	678.—	121.—	770.—	2.502.—
<i>Alle motorfark.</i>	46	3.539.—	1.023.—	2.516.—	622.—	1.894.—	196.—	293.—	1.469.—	285.—	1.407.—	5.295.—
<i>Gruppe IV.</i> Båter u. motor	4	996.—	171.—	825.—	46.—	779.—	—	228.—	630.—	130.—	830.—	2.035.—
<i>Alle</i>	50	3.336.—	955.—	2.381.—	576.—	1.805.—	180.—	287.—	1.402.—	273.—	1.361.—	5.034.—

Tabell VII.

	An-tall	Omkost- ninger ved fisket Kr.	Omkostningenes fordeling											
			Brensel- og smøreolje		Redskaps- fornyelse		Kost, rorbuleie, andre fellesutg. tørrmat m. v.		Båtspart		Renter 4.5 %		Kr. 20.—pr. uke pr. mann	
			Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster over 45 fot	13	6.950.—	595.—	8.6	2.767.—	39.8	1.018.—	14.6	638.—	9.2	397.—	5.7	1.535.—	22.1
<i>Gruppe II.</i> 36—45 fot . . .	27	5.119.—	308.—	6.0	1.610.—	31.5	720.—	14.1	726.—	14.2	268.—	5.2	1.487.—	29.0
<i>Gruppe III.</i> Under 35 fot. .	6	2.502.—	135.—	5.4	799.—	31.9	551.—	22.0	126.—	5.0	121.—	4.9	770.—	30.8
<i>Alle motorfark.</i>	46	5.295.—	367.—	6.9	1.832.—	34.6	782.—	14.8	622.—	11.7	285.—	5.4	1.407.—	26.6
<i>Gruppe IV</i> Båter u. motor	4	2.035.—	—	—	630.—	30.9	399.—	19.6	46.—	2.3	130.—	6.4	830.—	40.8
<i>Alle</i>	50	5.034.—	337.—	6.7	1.735.—	34.5	752.—	14.9	576.—	11.5	273.—	5.4	1.361.—	27.0

Tabell VIII.

	Antall	Fangst			Omkost- ninger ved fisket Kr.	Omkost- ninger pr. kg råfisk Øre	Derav rene daglige driftsutgifter	
		Mengde kg råfisk	Verdi				Kr.	Øre pr. kg råfisk
			Ialt kr.	Øre pr. kg råfisk				
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster over 45 fot	13	334.250	53.893.32	16.1	90.354.—	27.—	65.230.—	19.5
<i>Gruppe II.</i> 36—45 fot	27	650.657	101.172.35	15.5	138.209.—	21.2	90.831.—	14.—
<i>Gruppe III.</i> Under 35 fot	6	47.940	7.560.07	15.8	15.012.—	31.3	9.665.—	20.2
<i>Alle motorfarkoster</i>	46	1.032.847	162.625.74	15.7	243.575.—	23.6	165.726.—	16.—
<i>Gruppe IV.</i> Båter uten motor.....	4	23.738	3.984.03	16.8	8.138.—	34.3	4.300.—	18.1
<i>Alle</i>	50	1.056.585	166.609.77	15.8	251.713.—	23.8	170.026.—	16.1

Tabell IX.

	Garnfisk pr. garnfisker Kg	Antall mann	Samlede pro- duksj.omk. for 50 garnl. Kr.	Beregnet fiske- kvantum Kg	Omkost- ninger pr. kg råfisk Øre	Opnådd pris pr. kg råfisk, med lever, rogn, hoder	Pris pr. kg råfisk Øre
1931	3.825.8	338	251.713.—	1.293.120.4	19.5	15.4	11.4
1932	7.501.—	338	251.713.—	2.535.338.0	9.9	10.7	7.—
1933	3.557.7	338	251.713.—	1.202.502.6	20.9	12.6	9.—
1934	5.163.6	338	251.713.—	1.745.296.8	14.4	15.8	10.7
1935	2.384.7	338	251.713.—	806.028.6	31.2	17.—	12.—
1936	2.492.2	338	251.713.—	842.363.6	29.9	17.—	12.2
Gjennomsnitt 1931—34	4.883.4	338	251.713.—	1.650.589.2	15.2	13.4	—
Gjennomsnitt 1931—36	3.907.4	338	251.713.—	1.320.701.2	19.1	14.2	—

Tabell X.

	Antall	Omkostninger ialt Øre	Omkostningene pr. kg fordelt på de forskjellige utgifter					
			Brensel- og smøreolje Øre	Redskapsfornyelse Øre	Kost, rorbuleie og andre fellesutg. tørrmat m.v. Øre	Båtspart Øre	Renter Øre	Kr. 20.— pr. uke pr. mann Øre
<i>Gruppe I.</i>								
Motorfarkoster over 45 fot	13	27.—	2.3	10.8	3.9	2.5	1.5	6.—
<i>Gruppe II.</i>								
36—45 fot	27	21.2	1.3	6.7	3.—	3.—	1.1	6.1
<i>Gruppe III.</i>								
Under 35 fot	6	31.3	1.7	10.—	6.9	1.6	1.5	9.6
<i>Alle motorfarkoster</i>	46	23.6	1.6	8.1	3.5	2.8	1.3	6.3
<i>Gruppe IV.</i>								
Båter uten motor.....	4	34.3	—	10.6	6.7	0.8	2.2	14.—
<i>Alle</i>	50	23.8	1.6	8.2	3.6	2.7	1.3	6.4

Tabell XI.

	Gruppe I. Båter over 45 fot	Gruppe II. Båter fra 35—45 fot	11 lønn- somme båter
Brutto fangst, mengde kg	25.838	24.169	35.129
Brutto fangst, verdi kr.	4.150.—	3.751.—	5.567.—
Antall garn utrustning	338	293	278
Utrustningens verdi, kr.	8.829.—	5.950.—	6.083.—
Nyanskaffet garn til Lofotfisket 1936, antall	74	53	45
Redskapsfornyelse ialt, kr.	2.767.—	1.611.—	1.660.—
Opfisket kg råfisk pr. fiskedagsverk ..	85.2	81.1	105.—
—»— —»— garndøgn	6.71	6.57	9.38
—»— —»— mann	3.123.8	3.536.2	4.891.4
Utgifter til brensel- og smøreolje, kr....	595.—	308.—	385.—
Utgifter til kost, rorbuleie o.s.v., kr....	1.018.—	720.—	856.—
Bruttolott, kr.	246.—	361.—	518.—
Nettolott, kr.	÷ 114.—	57.—	241.—

Tabell XII.

	Brensel- og smøreolje	Nyanskaf- felser av redskaper	Kost, ror- buleie osv.
Pr. mann, kr.	53.58	231.15	119.15
Pr. fiskedagsverk, kr.	1.15	4.96	2.56
Pr. garndøgn, øre	10.3	44.3	22.8

De samlede driftsutgifter pr. mann for disse 11 båter blir kr. 403.88, og pr. fiskedagsverk kr. 8.67.

Tabell XIII.

	Kr.	%	Øre pr. kg råfisk
Omkostninger ved fisket ialt	5.796.—	100	16.5
Derav:			
Brensel- og smøreolje	385.—	6.7	1.1
Redskapsfornyelse	1.660.—	28.6	4.7
Kost, rorbuleie o.s.v.	856.—	14.8	2.4
Båtspart	1.071.—	18.5	3.1
Renter	274.—	4.7	0.8
Kr. 20.— pr. uke pr. mann	1.550.—	26.7	4.4

Linefisket.

Det innkom ialt 49 brukbare opgjørskjema for linebruk med ialt 259 mann, kokker og egnere iberegnet. Disse fartøier har en samlet fangst på 765 459 kg råfisk, eller gjennemsnittlig 15622 kg pr. fartøi. Dertil kommer endel småsalg som ikke er spesifisert. Den spesifiserte fangst er med lever, rogn og hoder gjort op i kr. 126 874. Dertil kommer fisk solgt i smått, så totalutbyttet blir kr. 127 118 eller i gjennemsnitt kr. 2 594 pr. fartøi. Den samlede utrustning består av 866 500 liner, d.v.s. 17684 liner pr. fartøi. Lineutrustningen er ialt verdsatt til kr. 45 981, eller i gjennemsnitt kr. 938 pr. fartøi. Gjennemsnittlig utrustning og nyanskaffelse av redskaper på hvert fartøi innen de forskjellige grupper av linebruk fremgår av tabell XIV. Utrustningens størrelse varierer meget sterkt innen de forskjellige grupper. Motorsjøldragerne har fra 8000 til 25000 liner, doryskøitene fra 18000 til 50 000 liner, og båtene uten motor fra 4000 til 15000 liner.

De linefarkoster som er med i denne undersøkelse er inndelt i tre grupper — motorsjøldragere, linefartøier med fangstbåter (doryskøiter) og båter uten motor. Den alt overveiende del av linefiskerne i Lofoten driver nu som motorsjøldragere. Doryskøitene har minket sterkt i antall i de senere år. I 1936 var der 136 linefartøier med fangstbåter, 705 motorsjøldragere og 487 linebåter uten motor, ialt 1328 linefartøier. De motorsjøldragere som er med i denne undersøkelse har en gjennomsnittslengde på 31 fot og en gjennomsnittlig motorstyrke på 11,5 hk. Den minste av dem er 23 fot og den største 37 fot. Den minste motor er 5 hk. og den største 22 hk. Dette er en gruppe fiskefarkoster som i størrelse ligger under de garnfartøier som er med i denne undersøkelse, idet den største av disse motorsjøldragere knapt når op til gjennomsnittet for gruppe II av garnfartøiene. Man må dog være oppmerksom på at der i Lofoten i 1936 var 247 garnfarkoster mellom 31 og 35 fot og 362 garnfarkoster under 30 fot, robåter ikke medregnet. Av garnfarkoster mellom 36 og 45 fot var der 572, og 280 over 45 fot. Hovedtyngden av linefarkostene ligger i størrelsesgruppene fra 26 til 35 fot, med 209 farkoster fra 26 til 30 fot, og 280 fra 31 til 35 fot

mens der bare er 90 farkoster i gruppen 36 til 45 fot og 49 over 45 fot. Disse to siste grupper er vesentlig doryskøiter. Den vesentlige del av motorsjøldragerne er dekkede nordlandsbåter med motor (sjarker) og såkalte klipperbaugbåter som også er dekkede. Linefartøiene med fangstbåter har en gjennomsnittlig lengde av 49 fot og en gjennomsnittlig motorstyrke på 30,6 hk. Den minste av dem er 40 fot og den største 57 fot. Den minste motor er 20 hk. og den største 40 hk. Dette er fartøier som i størrelse svarer omtrent til gruppe I av garnfartøiene.

Samtlige linefarkoster som er med i denne undersøkelse representerer 3,7 % av alle linefartøier som var i Lofoten i 1936. Antallet fiskere som er med på disse 49 farkoster, representerer imidlertid 4,3 % av alle linefiskere. Dette kommer av at doryskøitene som alle sammen har over 10 mann er relativt sterkt representert (8 av 136, eller 5,9 % av farkostene og mannskapet). Det vanlige på motorsjøldragerne er 4 og 5 mann. Det fiskekvantum som disse 49 linefarkoster har oppfisket, 765 459 kg, utgjør 3,6 % av det samlede kvantum linefisk som i 1936 var 21 238 100 kg ifølge opsynets opgaver. Når den prosentvise andel av fiskemengden er lavere enn den prosentvise andel av fiskerne, kommer det sig også delvis av at doryskøitene er så sterkt representert, idet disse har et lavere fiskekvantum pr. mann enn de andre linefarkoster. Det er likevel mulig at disse 49 linefarkoster ligger noe lavere enn gjennomsnittet for alle linefartøiene med hensyn til fangstresultater. Det forhold vil bli behandlet nærmere nedenfor.

Som tabell XV viser, har disse linefiskere i gjennomsnitt oppnådd en nettolott på kr. 83. Motorsjøldragerne har en nettolott på kr. 100, doryskøitene kr. 25 og båtene uten motor kr. 82.

En sammenligning mellom linefarkostene og garnfarkostene viser at de første har litt større netto mannslotter på tross av at de har mindre bruttofangst pr. fartøi. Dette stemmer med at driftsutgiftene pr. fartøi er noe lavere for linefiskerne enn for garnfiskerne. Samtlige daglige driftsutgifter utgjør gjennomsnittlig for alle linefarkoster kr. 1 933 pr. farkost, mot kr. 2 824 pr. farkost for alle fartøier med garn. (sml. tab. III og tab. XX). Forskjellen mellom oppfisket mengde pr. mann og pr. fiskedagsverk er derimot ikke så stor, hvilket fremgår av nedenstående opstilling. (Tab. XVI). Motorsjøldragerne er forøvrig den gruppe av alle dem som er med i denne undersøkelse, som har det største fiskekvantum pr. mann, og står svært nær garnfarkostene i fiskemengde pr. fiskedagsverk. Når motorsjøldragerne har litt større fiskekvantum pr. mann, men litt mindre pr. fiskedagsverk enn garnfarkostene, kommer det sig av at linesjøldragerne i gjennomsnitt har omkring 50 sjøvær i sesongen, mens garnfartøiene bare har omkring 40.

Av tabell XVI fremgår det at den gjennomsnittlige fiskemengde pr. mann er omtrent den samme for samtlige garnfartøier og linefartøier, med henholdsvis 3 126 kg og 2 955,4 kg. Dette stemmer ikke med opsynets statistikk over Lofotfisket 1936. Etter denne har garnfiskerne et gjennomsnittlig kvantum på 2 492,2 kg pr. mann, mot linefiskerne 3 576,6 kg. Hvis opsynets statistikk er riktig, har garnfiskerne i denne undersøkelse fisket bedre enn gjennomsnittet av garnfiskere, hvilket er sannsynlig. (Jfr. s 19). Linefiskerne i denne undersøkelse skulde derimot ha fisket dårligere enn gjennomsnittet av linefiskere. Hvis opsynets tall er riktige, har linefiskerne gjennomsnittlig ca. 600 kg fisk mer pr. mann enn denne undersøkelse viser. Med de priser som er opnådd for linefiskerne, 16,6 øre pr. kg, utgjør dette omkring 100 kroner pr. mann, hvilket vil forøke nettolotten med omkring 75 kroner, når båtslottene trekkes fra.

Som tidligere nevnt har motorsjøldragerne det største fiskekvantum pr. mann, 3 809,4 kg mot henholdsvis 3 123,8 kg og 3 536,2 kg for gruppe I og II av garnfarkostene. Det har sin interesse å undersøke om disse tall gir uttrykk for et almindelig forhold mellom fangsten pr. mann for garn og liner. Nedenstående tabell XVII er bygget på opsynets statistikk og viser at 1936 er det eneste år siden 1931 hvor linefangstene pr. mann har vært større enn garnfangstene.

Det fremgår også av denne tabell at linefangstene i 1936 har vært de beste som er opnådd i disse 6 år. Det hører ikke inn under denne undersøkelse å gå nærmere inn på disse forhold, men det er nødvendig av hensyn til bedømmelsen av de tall som fremlegges i denne undersøkelse, å være klar over at 1936 representerer et relativt godt år for linefiskerne sammenlignet med garnfiskerne.

Et spesielt forhold som er verd oppmerksomhet er at doryskøitenes fangst pr. mann er litt lavere enn for båtene uten motor, og at fangsten er omtrent den samme for dem begge pr. fiskedagsverk — med omkring 60 kg råfisk. På grunn av de større utgifter som doryskøitefiskerne har, får derfor robåtfiskerne med liner en større nettolott. Det fremgår forøvrig av statistikken over deltagelsen i Lofotfisket at linedrift fra robåt fremdeles er meget betydelig. I 1936 deltok 228 garnbåter uten motor med ialt 635 fiskere, 487 linebåter uten motor med 1 601 fiskere, og 1 018 juksabåter uten motor med 2 284 fiskere. Ifølge tabell XV har robåtfiskerne med liner opnådd kr. 82 i nettolott mot motorsjøldragerne kr. 100.

Etter denne undersøkelse er der en viss forskjell i lønnsomhet mellom garnbruk og linebruk, om den enn ikke kan sies å være så svært stor, og den er heller ikke av avgjørende betydning. Det er selvsagt bedre å komme ut med en nettolott på 83 kroner, enn å få et under-

skudd på kr. 12 pr. lott, men det avgjørende er at det er ingenting å leve av i noe fall. Korrigerer man denne undersøkelse i overensstemmelse med opsynets statistikk, kommer linefiskerne op i et større fiskekvantum, hvorved gjennomsnittslotten for disse kommer op i ca. 150 kroner netto, og for motorsjøldragerne ca. 175 kroner netto. Holder man sig til opsynets statistikk også for garnfarkostene, blir under-skuddet omkring 60—70 kroner større pr. lott.

På grunnlag av de efterfølgende tabeller, vil man kunne danne sig en formening om mulighetene for lønnsomhet for linefisket i Lofoten. Nedenstående tabell XVIII viser de rene daglige driftsutgifter pr. mann og pr. fiskedagsverk for de forskjellige grupper linefiskere. Tabell XIX er en sammenstilling av tabell XVIII og den tilsvarende tabell for garnbruket, (tab. IV).

Det fremgår av disse tabeller at næst efter de store garnfartøier, er motorsjøldragerne den gruppe som har de største utgifter pr. mann og pr. fiskedagsverk. Sammenlignet med de store og middelstore garnfartøier, må derfor linesjøldragerne med motor ha et større fiskekvantum pr. mann enn de middelstore garnfarkoster, men greier sig med noe mindre enn de store. Doryskøitene har de laveste utgifter pr. mann og pr. fiskedagsverk, men har til gjengjeld også det laveste fiskekvantum av linefarkostene. Denne driftsform er nu i sterk tilbakegang i Lofotfisket, da den viser sig ulønnsom sammenlignet med sjøldragerne. Båtene uten motor har forholdsvis betydelige utgifter både pr. mann og pr. fiskedagsverk. Robåtdriften er ikke så meget billigere, idet utgiftene til olje og maskinforbruk er den minste utgiftspost for motorfarkostene. Utgiftene til agn og redskapsfornyelse er de poster som tynger mest på driftsbudgettet både for motorsjøldragerne og robåtene. Det viser sig likevel at robåtfiskerne med liner greier sig meget bra, og de som er med i denne undersøkelse har opnådd lotter som ikke ligger langt fra motorsjøldragerne. Det kommer sig av at de har mindre utgifter til båtspart, og sparer olje- og maskinforbruk. Svakheten med denne drift ligger i at de er mer avhengig av været, og har som regel et mindre antall effektive arbeidsdager.

Nedenstående tabell XX viser de rene daglige driftsutgifter i forhold til brutto fangst, og deres innbyrdes fordeling.

Disse utgifter har i 1936 for samtlige grupper utgjort mellem 70 og 80 % av brutto fangst. Det er verd å merke sig den omtrent like store prosentvise andel som utgiftene til agn representerer.

I tabell XXI er de gjennomsnittlige produksjonsomkostninger ved fisket utregnet under forutsetning av at der betales renter på den kapital som er nedlagt i bruket, og at fiskerne minst må ha kr. 20 pr.

uke i netto lott før fisket kan sies å være lønnsomt. Det fremgår av tabellen at ingen gruppe ut fra disse synspunkter har oppnådd lønnsomhet i driften, idet omkostningene overstiger bruttofngst for alle grupper.

Tabell XXII viser den prosentvise fordeling av produksjonsomkostningene på de enkelte utgiftsposter.

Tabell XXIII viser hvor meget fisken er utbragt i sammenlagt for alle disse linefarkoster, og for hver enkelt gruppe, og likeledes produksjonsomkostningene sammenlagt og pr. kg råfisk. Tabellen viser også hvor meget som har medgått i daglige rene driftsutgifter ialt, og pr. kg råfisk. Produksjonsprisen varierer innen disse grupper fra 20,4 til 23,4 øre, og er i gjennomsnitt 21,4 øre. Lever, rogn og hoder har utbragt 4,4 øre pr. kg råfisk, så disse linefiskere måtte hatt en pris på 17 øre pr. kg råfisk for å oppnå kr. 20 pr. uke i netto lott. Tar man hensyn til opsynets statistikk slik at fangsten pr. mann skulde ha vært 3 576,6 kg råfisk, blir produksjonsprisen 17,7 øre pr. kg. Med dette kvantum vilde de rene daglige driftsutgifter ha utgjort 11,9 øre pr. kg. Under forutsetning av dette fiskekvantum måtte råfiskprisen ha vært 13,3 øre pr. kg for å oppnå kr. 20 pr. uke.

I tabell XXIV er omkostningene pr. kg råfisk fordelt på de forskjellige utgiftsposter. Det er verd å fests oppmerksomheten på den store rolle som utgiftene til agn spiller, med 4,9 øre pr. kg råfisk for alle linefarkoster, og 5,1 øre for motorsjøldragerne som er den viktigste gruppe.

I tabell XXV er den tilsvarende utregning foretatt på grunnlag av et fiskekvantum som vilde ha bragt fiskerne kr. 20 i netto pr. lott med den oppnådde pris på 12,2 øre pr. kg. som med lever, rogn og hoder har bragt linefisken op i 16,6 øre pr. kg. Dette kvantum utgjør for disse farkoster sammenlagt 987 668 kg, eller 4 092,2 kg pr. mann. Også for linefiskerne er omkostningene ved produksjonen faste omkostninger, undtatt båtsparten. Men den feil man gjør ved å se bort fra dette forhold, blir ikke av avgjørende betydning. Med et fiskekvantum av denne størrelse blir utgiftene til agn 3,76 øre pr. kg i gjennomsnitt for alle, og 4,13 øre pr. kg for motorsjøldragerne.

Agn og redskapsfornyelse tilsammen utgjør for alle linefarkoster ca. 6 øre pr. kg råfisk, og for motorsjøldragerne over 6,5 øre. Sammenlignet med garnfiskerne viser det sig at agn og redskapsfornyelse sammenlagt representerer en relativt større del av produksjonsomkostningene for linefiskerne enn redskapsfornyelsen gjør for garnfiskerne.

En reduksjon i prisen på agn og redskaper med 20 % vil nedsette omkostningene med 1,2 øre pr. kg råfisk gjennomsnittlig for alle linefiskere, under forutsetning av at de oppnår et kvantum som med de priser som var i 1936 vilde ha gitt dem kr. 20 pr. uke i netto lott. Med det fiskekvantum disse 49 farkoster har oppnådd i 1936, vilde en sådan

reduksjon forminsket produksjonsomkostningene med ca. 1,5 øre i gjennomsnitt for alle linefarkoster, og litt mer for motorsjøldragerne. I gjennomsnitt for alle linefiskere vilde dette ha øket nettolotten med 30—35 kroner, og med ca. 45—50 kroner for motorsjøldragerne, når man tar hensyn til at ca. $\frac{1}{4}$ av delingsfangsten går til båtspart.

Ved vurderingen av disse forhold som her er lagt frem, og ved bedømmelsen av linebrukets driftsøkonomiske stilling i Lofotfisket, må man ta hensyn til at linefiskerne i år ifølge den offisielle statistikk har opnådd et kvantum pr. farkost og pr. mann som sammenlignet med de nærmest foregående år må betraktes som meget bra. Linefangstene synes heller ikke i den grad å variere med det opfiskede totalkvantum som garnfangstene. (Sml. tab. XVII s. 48). Man må derfor regne med at med de nuværende priser på driftsmidlene og med en råfiskpris på 11—12 øre pr. kg, vil også linefisket i Lofoten forbli ulønnsomt.

I tabell XXVI er foretatt den samme beregning som er gjort for garnfisket i tabell IX. Det fremgår herav at lønnsomheten for linefiskerne alle disse år, har vært meget slett, og at de ikke har kunnet opnå kr. 20 pr. uke i gjennomsnitt et eneste år. Det fremgår likeledes at 1936 er det beste år av disse 6 siden 1930. Det bemerkes at ovenstående beregning for linebruket kommer riktigheten nærmere når det gjelder de foregående år, enn beregningen for garnbruket (s. 38), idet agnprisene gjennemgående ikke har vært lavere før om årene enn de var i år.

Tabell XIV.

	Antall	Antall liner	Utrustnings- verdi Kr.	Nyanskaffede liner Antall	Nyanskaffede liner Kr.	Bøtingsangler, forsyn o. l. Kr.	Nyanskaffelser ialt Kr.
<i>Gruppe I.</i>							
Motorsjøldragere	29	15.276	905.—	7.486	387.—	123.—	510.—
<i>Gruppe II.</i>							
Doryskøiter	8	38.125	1.560.—	13.950	590.—	111.—	701.—
Alle motorfarkoster	37	20.216	1.047.—	8.884	432.—	120.—	552.—
<i>Gruppe III.</i>							
Båter uten motor	12	9.875	605.—	4.775	233.—	41.—	274.—
<i>Alle</i>	49	17.684	938.—	7.878	383.—	101.—	484.—

Tabell XV.

	Antall	Brutto fangst Kr.	Lag- utgifter Kr.	Til fordeling på båt og mannskap				Av hver lott fragår			Netto lott Kr.
				Ialt Kr.	Båtens part Kr.	Mannskapets part		Andre fellesutg. Kr.	Tørrmat Kr.	Redsk. forn. Kr.	
						Kr.	Lott				
<i>Gruppe I.</i>											
Motorsjøldragere	29	2.839.—	1.377.—	1.462.—	364.—	1.098.—	275.—	37.—	51.—	87.—	100.—
<i>Gruppe II.</i>											
Doryskøiter	8	3.347.—	1.650.—	1.697.—	464.—	1.233.—	126.—	8.—	35.—	58.—	25.—
Alle motorfarkoster ..	37	2.949.—	1.436.—	1.513.—	386.—	1.127.—	243.—	30.—	48.—	81.—	84.—
<i>Gruppe III.</i>											
Båter uten motor ..	12	1.500.—	572.—	928.—	88.—	840.—	219.—	30.—	53.—	54.—	82.—
<i>Alle</i>	49	2.594.—	1.224.—	1.370.—	313.—	1.057.—	237.—	31.—	49.—	74.—	83.—

Tabell XVI.

	Kg råfisk pr. mann	Kg råfisk pr. fiskedagsv.	Kg råfisk pr. fartøi
GARNBRUK			
<i>Gruppe I.</i>			
Fartøier over 45 fot	3.123.8	82.6	25.712
<i>Gruppe II.</i>			
36—45 fot.	3.536.2	80.—	24.098
<i>Gruppe III.</i>			
Under 35 fot	1.712.1	48.2	7.990
Alle motorfarkoster	3.237.8	78.4	22.453
<i>Gruppe IV.</i>			
Båter uten motor	1.249.4	74.2	5.935
Alle garnfarkoster	3.126.—	78.3	21.132
LINEBRUK			
<i>Gruppe I.</i>			
Motorsjøldragere	3.809.4	74.5	16.945
<i>Gruppe II.</i>			
Doryskøiter	1.913.3	57.9	20.568
Alle motorfarkoster	3.051.—	69.5	17.729
<i>Gruppe III.</i>			
Båter uten motor	2.488.5	61.9	9.125
Alle linefarkoster	2.955.4	68.3	15.622

Tabell XVII.

År	Garn		Liner		Juksa	
	Kg råfisk ialt	Kg råfisk pr. mann	Kg råfisk ialt	Kg råfisk pr. mann	Kg råfisk ialt	Kg råfisk pr. mann
1931	20.115.900	3.825.8	35.414.400	3.534.4	9.569.700	849
1932	45.508.733	7.501.—	32.371.108	3.306.—	27.221.159	2.532
1933	34.620.300	3.557.7	24.694.200	2.851.9	21.385.500	1.581
1934	47.556.600	5.163.6	21.687.900	2.925.7	17.855.500	1.526
1935	26.062.300	2.384.7	14.215.800	1.932	14.821.900	1.415
1936	22.713.700	2.492.2	21.238.100	3.576.6	8.748.200	876
Gjennemsn.						
1931—36	32.762.922	3.907.4	24.936.918	3.042.3	16.600.327	1.471
1931—34	36.950.383	4.883.4	28.541.902	3.181.6	19.007.965	1.609
1935—36	24.388.000	2.433.6	17.726.950	2.666.5	11.785.050	1.152

Tabell XVIII.

	Antall	Driftsutgifter								Driftsutgifter ialt	
		Brensel- og smøreolje		Agn		Redskapsfornyelse		Kost, rorbuleie, kokkhyre m. v.		Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.
		Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.	Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.	Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.	Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.		
<i>Gruppe I.</i>											
Motorsjødragere	29	43.84	0.86	192.42	3.76	114.72	2.24	117.74	2.31	468.72	9.17
<i>Gruppe II.</i>											
Doryskøiter	8	44.84	1.36	85.17	2.58	65.23	1.97	52.76	1.60	248.—	7.51
<i>Alle motorfarkoster ..</i>	37	44.24	1.01	149.52	3.41	94.92	2.16	91.75	2.09	380.43	8.67
<i>Gruppe III.</i>											
Båter uten motor ..	12	—	—	113.29	2.82	74.75	1.86	104.73	2.60	292.77	7.28
<i>Alle</i>	49	36.72	0.85	143.37	3.31	91.50	2.12	93.95	2.17	365.54	8.45

Tabell XIX.

	Driftsutgifter ialt		Redskapsfornyelse			
	Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.	Pr. mann Kr.	Pr. fiske- dagsverk Kr.		
GARNBRUK						
<i>Gruppe I.</i>						
Motorfarkoster over 45 fot	532.14	14.07	336.15	8.89		
<i>Gruppe II.</i>						
36—45 fot	387.20	8.75	236.34	5.34		
<i>Gruppe III.</i>						
Under 35 fot	318.07	8.95	171.14	4.82		
<i>Alle motorfarkoster ..</i>	429.75	10.40	264.10	6.39		
			Agn og redskaper		Agn	
			Pr. mann	Pr. fiske- dagsverk	Pr. mann	Pr. fiske- dagsverk
			Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
LINEBRUK						
<i>Gruppe I.</i>						
Motorsjøldragere	468.72	9.17	307.14	6.—	192.42	3.76
<i>Gruppe II.</i>						
Doryskøiter	248.—	7.51	150.41	4.55	85.17	2.58
<i>Alle motorfarkoster ..</i>	380.43	8.67	244.45	5.57	149.52	3.41
<i>Gruppe III.</i>						
Båter uten motor ..	292.77	7.28	188.05	4.67	113.29	2.82
<i>Alle</i>	365.54	8.45	234.86	5.43	143.37	3.31

Tabell XX.

	An-tall	Brutto fangst Kr.	Drifts- utgifter Kr.	Drifts- utg. i % av brutto fangst	Driftsutgiftenes fordeling							
					Brensel- og smøreolje		Agn		Redskaps- fornyelse		Kost, rorbu- leie m. v.	
					Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
<i>Gruppe I.</i> Motorsjøldragere	29	2.839.—	2.085.—	73.4	195.—	9.4	856.—	41.1	510.—	24.4	524.—	25.1
<i>Gruppe II.</i> Doryskøiter	8	3.347.—	2.666.—	79.7	482.—	18.0	916.—	34.4	701.—	26.3	567.—	21.3
<i>Alle motorfarkoster</i>	37	2.949.—	2.211.—	74.9	257.—	11.6	869.—	39.3	552.—	25.0	533.—	24.1
<i>Gruppe III.</i> Båter uten motor	12	1.500.—	1.073.—	71.5	—	—	415.—	38.7	274.—	25.5	384.—	35.8
<i>Alle</i>	49	2.594.—	1.933.—	74.5	194.—	10.0	758.—	39.2	484.—	25.1	497.—	25.7

Tabell XXI.

	An-tall	Brutto fangst Kr.	Lag- utgifter Kr.	Til fordel. på båt og mannsk.			Fra mannskapsparten fragår			Renter vedk. bruket 4 1/2 % Kr.	Kr. 20.- pr. uke pr. mann Kr.	Omkost- ninger ved fisket Kr.
				Ialt Kr.	Båten Kr.	Mann- skapet Kr.	Andre fellesutg. Kr.	Tørrmat Kr.	Redsk. forn. Kr.			
<i>Gruppe I.</i> Motorsjøldragere	29	2.839.—	1.377.—	1.462.—	364.—	1.098.—	150.—	207.—	351.—	41.—	974.—	3.464.—
<i>Gruppe II.</i> Doryskøiter	8	3.347.—	1.650.—	1.697.—	464.—	1.233.—	84.—	333.—	599.—	70.—	1.618.—	4.818.—
<i>Alle motorfarkoster</i>	37	2.949.—	1.436.—	1.513.—	386.—	1.127.—	136.—	234.—	405.—	47.—	1.113.—	3.757.—
<i>Gruppe III.</i> Båter uten motor	12	1.500.—	572.—	928.—	88.—	840.—	116.—	192.—	193.—	27.—	889.—	2.077.—
<i>Alle</i>	49	2.594.—	1.224.—	1.370.—	313.—	1.057.—	132.—	224.—	353.—	42.—	1.058.—	3.346.—

Tabell XXII.

	Antall	Omkostninger ved fisket Kr.	Omkostningenes fordeling														
			Brensel- og smøreolje		Agn		Redskapsfornyelse		Kost, rorbuleie, kokkhyre, tørrmat m. v.		Båtspart		Renter		Kr. 20.— pr. uke pr. mann		
			Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	
<i>Gruppe I.</i>																	
Motorsjøldragere	29	3.464	195.—	5.7	856.—	24.7	510.—	14.7	524.—	15.1	364.—	10.5	41.—	1.2	974	28.1	
<i>Gruppe II.</i>																	
Doryskøiter	8	4.818	482.—	10.0	916.—	19.0	701.—	14.5	567.—	11.8	464.—	9.6	70.—	1.5	1.618	33.6	
<i>Alle motorfarkoster</i>	37	3.757	257.—	6.8	869.—	23.1	552.—	14.7	533.—	14.2	386.—	10.3	47.—	1.3	1.113	29.6	
<i>Gruppe III.</i>																	
Båter uten motor	12	2.077	—	—	415.—	20.0	274.—	13.2	384.—	18.5	88.—	4.2	27.—	1.3	889	42.8	
<i>Alle</i>	49	3.346	194.—	5.8	758.—	22.6	484.—	14.5	497.—	14.8	313.—	9.4	42.—	1.3	1.058	31.6	

Tabell XXIII.

	Antall	Fangst			Omkostninger ved fisket Kr.	Omkostninger pr. kg råfisk Øre	Derav rene daglige driftsutgifter	
		Kg råfisk	Verdi				Kr.	Øre pr. kg råfisk
			Ialt kr.	Øre pr. kg råfisk				
<i>Gruppe I.</i>								
Motorsjøldragere	29	491.417	82.105.74	16.7	100.477.—	20.4	71.033.—	14.5
<i>Gruppe II.</i>								
Doryskøiter	8	164.547	26.774.99	16.3	38.544.—	23.4	25.041.—	15.2
<i>Alle motorfarkoster</i>	37	655.964	108.880.73	16.6	139.021.—	21.2	96.074.—	14.6
<i>Gruppe III.</i>								
Båter uten motor	12	109.495	17.993.57	16.4	24.932.—	22.8	13.945.—	12.7
<i>Alle</i>	49	765.459	126.874.30	16.6	163.953.—	21.4	110.019.—	14.4

Tabell XXIV.

	Antall	Omkostninger ialt Øre pr. kg	Omkostningene pr. kg råfisk fordelt på de forskjellige utgifter							
			Brensel- og smøreolje Øre	Agn Øre	Redskapsfornyelse Øre	Kost, rorbuleie, kokkhyre, tørrmat m. v. Øre	Båtspart Øre	Renter Øre	Kr. 20.- pr. uke pr. mann Øre	
<i>Gruppe I.</i>										
Motorsjødragere	29	20.4	1.2	5.1	3.0	3.1	2.1	0.2	5.7	
<i>Gruppe II.</i>										
Doryskøiter	8	23.4	2.3	4.5	3.4	2.8	2.3	0.3	7.8	
Alle motorfarkoster	37	21.2	1.4	4.9	3.1	3.0	2.2	0.3	6.3	
<i>Gruppe III.</i>										
Båter uten motor	12	22.8	—	4.6	3.0	4.2	1.0	0.3	9.7	
<i>Alle</i>	49	21.4	1.2	4.8	3.1	3.2	2.0	0.3	6.8	

Tabell XXV.

	Antall	Beregnet fiskekvantum Kg	Omkostninger Øre	Omkostningenes fordeling						
				Brensel- og smøreolje Øre	Agn Øre	Redsk.-fornyelse Øre	Kost, rorbuleie, tørrmat m. v. Øre	Båtspart Øre	Renter Øre	Kr. 20.- pr. uke pr. mann Øre
<i>Gruppe I.</i>										
Motorsjødragere	29	601.658,7	16.7	0.93	4.13	2.46	2.53	1.76	0.19	4.70
<i>Gruppe II.</i>										
Doryskøiter	8	236.466,3	16.3	1.63	3.10	2.37	1.92	1.57	0.24	5.47
Alle motorfarkoster	37	837.475,9	16.6	1.14	3.84	2.44	2.36	1.70	0.20	4.92
<i>Gruppe III. ...</i>										
Båter uten motor	12	152.024,4	16.4	—	3.28	2.16	3.03	0.70	0.22	7.01
<i>Alle</i>	49	987.668,6	16.6	0.96	3.76	2.40	2.47	1.55	0.21	5.25

Tabell XXVI.

	Fiske- kvantum pr. mann Kg	Antall mann	Samlede produksjons- omkostninger Kr.	Beregnet fiskekvantum Kg	Omkostninger pr. kg råfisk Øre	Opnådd pris pr. kg råfisk med lever, rogn og hoder Øre	Pris pr. kg råfisk Øre
1931	3.534.4	259	163.953.—	915.409.6	17.9	15.4	11.4
1932	3.306.—	259	163.953.—	856.254.—	19.1	10.7	7.—
1933	2.851.9	259	163.953.—	738.642.1	22.2	12.6	9.—
1934	2.925.7	259	163.953.—	757.756.3	21.6	15.8	10.7
1935	1.932.—	259	163.953.—	500.388.—	32.8	17.—	12.—
1936	3.576.6	259	163.953.—	926.339.4	17.7	17.—	12.2
Gjennemsnitt 1931—34	3.181.6	259	163.953.—	824.034.4	19.9	13.4	—
Gjennemsnitt 1931—36	3.042.3	259	163.953.—	787.955.7	20.8	14.2	—

Juksafisket.

Det kom inn brukbare opgjørskjema fra 37 juksafarkoster med ialt 234 mann. Av disse var 5 robåter med tilsammen 10 mann. 36 skjema inneholdt spesifiserte kvantumsoppgaver. Disse 36 farkoster hadde en samlet fangst på 315 151 kg råfisk, eller gjennomsnittlig 8 754 kg pr. farkost. For alle 37 farkoster er fangsten med lever, rogn og hoder gjort op i kr. 56 051, eller i gjennomsnitt kr. 1 515 pr. farkost. Den samlede utrustning består av 263 håndsnøre og 477 sniker, som tilsammen er verdsatt til kr. 3 990, hvorav redskaper for kr. 3 880 oggis å være anskaffet nytt til fisket i 1936. Redskapsutrustningen utgjør kr. 107,80 pr. fartøi, eller kr. 17 pr. mann.

Juksafarkostene er inndelt i to grupper, motorfarkoster, og båter uten motor. Den siste gruppe — robåtfiskerne med juksa — som der er forholdsvis mange av i Lofoten — er meget svakt representert i denne undersøkelse, idet der bare er med 5 stykker. I 1936 var der i Lofoten 1 018 juksabåter uten motor, med ialt 2 284 fiskere. Grunnen til at så få av disse har innlevert oppgaver, er at de var av den opfatning at deres drift ikke hadde synderlig interesse for en lønnsomhetsundersøkelse. Dette er selvsagt feilaktig, da en driftsform som beskjefligere så mange mann, endog om den er gammeldags, har betydelig interesse.

Motorfarkostene som driver med juksa er farkoster av omtrent alle størrelser. Den minste farkost som er med i denne undersøkelse, er 22 fot lang, og den største 72 fot. Den minste motor var 4 hk. og den største 40 hk. Gjennomsnittslengden av farkostene er 37,9 fot, og den gjennomsnittlige motorstyrke 17,3 hk. I gjennomsnitt er der 7 mann på hver farkost. Det største antall er 13, og det minste 3. På robåtene er der 2 mann på hver.

Mens line- og garnfisket innen bestemte grenser krever visse fartøisstørrelser for å kunne drives på den riktige måte, kan juksafisket drives fra omtrent alle slags farkoster. Mannskapets størrelse avhenger av båtens størrelse. På hvert fartøi er så mange mann som der med rimelighet under fisket kan plasseres på dekket, og i et bestemt antall fangstbåter.

De 36 farkoster hvorfra der foreligger kvantumsopgaver, representerer 1,47 % av alle juksafarkoster i 1936. Mannskapet på disse farkoster utgjør 2,11 % av alle juksafiskere. Det kvantum disse har fisket op, 315 151 kg, utgjør 3,6 % av det samlede kvantum juksafisk på ialt 8,7 mill. kg.

Fangstresultatet for disse 36 farkoster er derfor adskillig bedre enn gjennemsnittet for juksafiskerne. Det kommer sig av at småbåtfiskerne er så dårlig representert. Vi vet at det var totalt uår for disse i 1936. Man gjør derfor rettest i å se helt bort fra de 5 robåter som er med i denne undersøkelse, idet resultatet for robåtfiskerne uten tvil var meget dårligere enn for disse 5. Derimot kan opgavene over utgiftene for disse 5 båter ha sin verdi.

Hvorvidt de 31 motorfarkoster svarer til gjennemsnittet for motorfarkostene med juksa, har man intet holdepunkt for å bedømme.

Tabell XXVII viser det gjennomsnittlige fangstresultat pr. farkost, pr. mann og pr. fiskedagsverk. Disse fangster ligger betydelig lavere enn for både garn- og linebruk. En sammenligning med opsynets statistikk for tidligere år viser at dette jevnt over er tilfellet. (Jfr. tab. XVII s. 48). Juksafisket ligger i produksjonseffektivitet betraktelig under de andre redskaper. Efter opsynets statistikk er fiskemengden pr. juksafisker i 1936 den laveste siden 1931, med 875,5 kg pr. mann. For de farkoster som er med i denne undersøkelse, ligger gjennomsnittsfangsten på 1 426 kg pr. mann.

Man kunde av disse tall kanskje trekke den slutning at de farkoster som er med i denne undersøkelse, har opnådd et økonomisk utbytte som svarer til det vanlige for juksafiskerne i de senere år. Dette er ikke riktig. Man må ta i betraktning at de store farkoster med de største driftsutgifter og vel også de største fangster er sterkt representert i dette materialet. Det er de mange småbåtfiskere med dårlig resultat som trekker gjennemsnittet i opsynets statistikk nedover. Disse er for svakt representert i denne undersøkelse, hvorfor gjennomsnittet blir så høit.

Mens det gjennomsnittlige fiskekvantum er 3 126 kg pr. mann for de garnlag som er med i denne undersøkelse, og 2 955 kg for linefarkostene, er det 1 426 kg for juksafiskerne med motor. Det er da spørsmål om driftsutgiftene er tilsvarende mindre. Dette fremgår av tabell XXVIII, hvor de samlede driftsutgifter er utregnet pr. mann og pr. fiskedagsverk, og hvor også hver utgiftspost er utregnet på samme måte.

Sammenligner man denne tabell med tabell XIX side 50, ser man at juksafiskerne både med og uten motor, har betraktelig lavere utgifter enn noen annen redskapsgruppe. Med hensyn på utgiftene

til olje, hvor forskjellen forøvrig ikke er så stor, må man være klar over at juksafiskerne i almindelighet har et mindre antall sjøvær enn de andre redskaper. Juksafiskerne er mer avhengig av været enn både garn- og linefiskerne. Til gjengjeld ligger de lenger tid på sjøen hver dag. Oljeutgiftene er mindre pr. mann, men større pr. fiskedagsverk for juksafartøiene enn for linefartøiene, doryskøitene undtatt. Den helt avgjørende besparelse opnår juksafiskerne på utgiftene til agn og redskaper. Agnutgiftene utgjør omkring kr. 30 pr. mann for sesongen, eller omkring en krone pr. sjøvær, og utgiftene til redskaper er helt ubetydelige. Det er av betydning å legge merke til at utgiftene til agn for en juksafisker er omtrent like store som utgiftene til brensel- og smøreolje. Juksafiskerne med motorfarkoster har også relativt lavere utgifter til kost, rorbuleie o.s.v. De kommer omtrent i samme stilling som doryskøitene med omkring kr. 50 pr. mann. Mange av dem bor ombord i fartøiene, og de har intet behov for hus i land av hensyn til egning og bøting, slik som de andre redskapsgrupper.

Nedenstående tabeller viser hvorledes de økonomiske resultater stiller sig for disse 37 juksafarkoster, både med hensyn til lott, utgifter og produksjonsomkostninger. Nettolotten for motorfarkostene blir bare kr. 65, og produksjonsomkostningene kommer op i 22,9 øre pr. kg råfisk, så råfiskprisen måtte ha vært omkring 18 øre pr. kg for at disse farkoster skulde ha opnådd kr. 20 pr. uke i nettolott. Selv om juksafiskernes utgifter er betraktelig lavere enn for de andre redskapsgrupper, er produksjonseffektiviteten tilsvarende lavere, så det økonomiske resultat blir omtrent det samme. Småbåtdriften er imidlertid et problem for sig.

Tabell XXVII.

	Antall	Råfisk- kvantum Kg	Antall mann	Antall sjøvær	Fiskedagsverk	Kg råfisk pr. mann	Kg råfisk pr. fiskedagsverk
<i>Gruppe I.</i>							
Motorfarkoster	31	9.926	7	30	209	1.458.4	47.6
<i>Gruppe II.</i>							
Båter uten motor	5	1.487	2	20	40	743.7	36.8
Alle	36	8.754	6	29	185	1.426	47.2

Tabell XXVIII.

	Antall	Brensel- og smøreolje		Agn		Redskapsfornyelse		Kost, rorbuleie m. v.		Driftsutgifter ialt	
		pr. mann	pr. fiske-dagsverk	pr. mann	pr. fiske-dagsverk	pr. mann	pr. fiske-dagsverk	pr. mann	pr. fiske-dagsverk	pr. mann	pr. fiske-dagsverk
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster	31	35.47	1.16	31.69	1.03	16.23	0.53	57.48	1.87	140.87	4.59
<i>Gruppe II.</i> Båter uten motor ..	5	—	—	28.60	1.41	20.60	1.02	76.10	3.77	125.30	6.20
<i>Alle</i>	36	33.86	1.12	31.55	1.05	16.43	0.54	58.33	1.93	140.17	4.64

Tabell XXIX.

	Antall	Brutto fangst	Lag-utgifter	Til fordeling på båt og mannskap				Av hver lott fragår			Nettolott
				Ialt	Båtens part	Mannskapets part		Andre felles-utgifter	Tørrmat	Redsk.-fornyelse	
						Kr.	Kr.				
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster	32	1.716.—	660.—	1.056.—	250.—	806.—	113.—	5.—	35.—	8.—	65.—
<i>Gruppe II.</i> Båter uten motor ..	5	231.—	157.—	74.—	2.—	72.—	36.—	10.—	22.—	14.—	10.—
<i>Alle</i>	37	1.515.—	591.—	924.—	217.—	707.—	102.—	6.—	33.—	8.—	55.—

Tabell XXX.

	An-tall	Brutto fiske Kr.	Drifts- utgifter Kr.	Drifts- utgifter i % av brutto fiske	Driftsutgifter							
					Brensel- og smøreolje		Agn		Redskaps- fornyelse		Kost, rorbuleie m. v.	
					Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster ..	32	1.716.—	984.—	57.3	247.—	25.1	219.—	22.3	115.—	11.7	403.—	40.9
<i>Gruppe II.</i> Båter uten motor	5	231.—	250.—	108.2	—	—	57.—	22.8	41.—	16.4	152.—	60.8
<i>Alle</i>	37	1.515.—	885.—	58.4	214.—	24.2	197.—	22.2	105.—	11.9	369.—	41.7

Tabell XXXI.

	Antall	Brutto fangst Kr.	Lag- utgifter Kr.	Til fordeling på båt og mannskap			Fra mannskapsparten fragår			Kr. 20.- pr. uke pr. mann Kr.	Omkost- ninger ved fisket ialt Kr.
				Ialt Kr.	Båten Kr.	Mann- skapet Kr.	Andre fellesutg. Kr.	Tørrmat Kr.	Redsk.- fornyelse Kr.		
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster ..	32	1.716.—	660.—	1.056.—	250.—	806.—	34.—	245.—	45.—	1.073.—	2.307.—
<i>Gruppe II.</i> Båter uten motor ..	5	231.—	157.—	74.—	2.—	72.—	21.—	44.—	28.—	288.—	540.—
<i>Alle</i>	37	1.515.—	591.—	924.—	217.—	707.—	33.—	218.—	43.—	966.—	2.068.—

Tabell XXXII.

	An-tall	Omkostninger ved fisket Kr.	Omkostninger											
			Brensel- og smøreolje		Agn		Redskapsfornyelse		Kost, rorbuleie m. v.		Båtspart		Kr. 20.- pr. uke pr. mann	
			Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster	32	2.307	247.—	10.7	219.—	9.5	115.—	5.0	403.—	17.5	250.—	10.8	1.073.—	46.5
<i>Gruppe II.</i> Båter u. motor	5	540	—	—	57.—	10.6	41.—	7.6	152.—	28.1	2.—	0.4	288.—	53.3
<i>Alle</i>	37	2.068	214.—	10.3	197.—	9.5	105.—	5.1	369.—	17.8	217.—	10.5	966.—	46.8

Tabell XXXIII.

	Antall	Fangst			Omkostninger ved fisket Kr.	Omkostninger pr. kg råfisk Øre	Derav rene daglige driftsutgifter	
		Kg råfisk	Verdi				Kr.	Øre pr. kg råfisk
			Ialt kr.	Øre pr. kg råfisk				
<i>Gruppe I.</i> Motorfarkoster	31	307.714	52.768.15	17.1	70.357.—	22.9	37.581.—	12.2
<i>Gruppe II.</i> Båter uten motor.....	5	7.437	1.155.55	15.5	2.702.—	36.3	1.262.—	17.—
<i>Alle</i>	36	315.151	53.923.70	17.1	73.066.—	23.2	38.843.—	12.3

Tabell XXXIV.

	Antall	Omkostninger Øre	Omkostningene pr. kg fordelt på de forskjellige utgifter					
			Brensel- og smøreolje Øre	Agn Øre	Redskapsfornyelse Øre	Kost, rorbuleie m.v. Øre	Båtspart Øre	Kr. 20.- pr. uke pr. mann Øre
<i>Gruppe I.</i>								
Motorfarkoster	31	22.9	2.4	2.2	1.1	3.9	2.6	10.7
<i>Gruppe II.</i>								
Båter uten motor.....	5	36.3	—	3.9	2.8	10.2	0.1	19.3
<i>Alle</i>	36	23.2	2.4	2.2	1.1	4.1	2.5	10.9

Sluttord.

På grunnlag av de gjennomsnittlige utgifter innen hver gruppe, kan man regne ut fiskernes samlede utgifter under Lofotfisket, idet man av annen statistikk kan finne frem til det absolutte antall farkoster innen hver av de grupper som er benyttet i denne statistikk.

Endog om noen av gruppene i denne undersøkelse er svakt representert, kan man likevel gå ut fra at den gir et forholdsvis korrekt uttrykk for de gjennomsnittlige utgifter pr. farkost innen disse grupper, da de svakt representerte grupper er båtene uten motor og de aller minste motorfarkoster, hvor utgiftene er mer ensartet enn for de større farkoster.

Det samlede antall garnfarkoster i Lofoten i 1936 bestod av 280 farkoster over 45 fot, 572 farkoster fra 36 til 45 fot, 609 farkoster under 35 fot og 228 båter uten motor. (Disse tall er hentet fra en spesiell statistikk bygget på innmeldingsskjemaene for Lofotfisket 1936).

Linefarkostene bestod av 705 motorsjøldragere, 136 doryskøiter og 487 åpne båter uten motor.

Juksaflåten bestod av 1 432 motorfarkoster og 1 018 åpne båter uten motor. Disse siste er omtrent utelukkende små båter med to mann på hver.

De samlede utgifter blir etter dette kr. 7 892 953. Følgende oppstilling (tab. XXXV) viser hvor meget det faller på hver bruksart, og på de forskjellige utgiftsposter.

På grunnlag av de gjennomsnittspriser som er opnådd av de fiskere som har sendt inn oppgjør til denne undersøkelse, kan man regne ut den samlede brutto-fangst for hver redskapsart. Man holder sig da til opsynets kvantumsfordeling på hver redskapsklasse.

Efter denne utregning blir inntekter og utgifter som følgende oppstilling viser (tab. XXXVI).

Verdien av Lofotfisket 1936 på fiskernes hånd er av utvalgsformannen beregnet til kr. 8 988 000 d.v.s. kr. 377 770 mer enn omstående beregning. Utvalgsformannens beregning svarer til en gjennomsnittspris på 17 øre pr. kg råfisk, når lever, rogn og hoder regnes med.

Tabell XXXV

	Garnbruk	Linebruk	Juksa	Ialt	%
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Brensel- og smøreolje	424.991.—	203.027.—	353.704.—	981.722.—	12.4
Redskapsfornyelse ..	2.325.911.—	588.324.—	206.418.—	3.120.653.—	39.6
Agn	—	930.161.—	371.634.—	1.301.795.—	16.5
Kost, rorbuleie, kokk- hyre o. s. v.	1.123.411.—	633.540.—	731.832.—	2.488.783.—	31.5
	3.874.313.—	2.355.052.—	1.663.588.—	7.892.953.—	100

Tabell XXXVI.

	Brutto fangst	Utgifter	Overskudd + Underskudd ÷
	Kr.	Kr.	Kr.
Garnbruk	3.588.764.—	3.874.313.—	÷ 285.549.—
Linebruk	3.525.524.—	2.355.052.—	+ 1.170.472.—
Juksa	1.495.942.—	1.663.588.—	÷ 167.646.—
	8.610.230.—	7.892.953.—	+ 717.277.—

Ifølge denne undersøkelse har juksafiskerne opnådd 17,1 øre, linefiskerne 16,6 øre og garnfiskerne 15,8 øre. I tillegg til begge disse beregninger kommer den fisk som er forbrukt i Lofoten av fiskerne, og hjemsendt i småpartier. Dette kvantum er av utvalgsformannen beregnet til 2,8 mill. kg til en verdi av 330 000 kroner.

Overskuddet som ligger etsteds mellom kr. 700 000 og 1 million kroner, er for en dels vedkommende båtslotter som skal anvendes til vedlikehold av over 5 400 farkoster.

Fra fiskernes synspunkt er et fiske som gir disse resultater helt ulønnsomt, idet det gjennomsnittlig ikke gir dem noe vesentlig til å underholde sig selv og sine familier med. For fiskerne var Lofotfisket 1936 således et underskuddsforetagende, idet det ikke gav en rimelig arbeidslønn til utøverne. Dette har mer eller mindre vært forholdet i de senere år.

Man må også være klar over hvilke praktiske former dette underskudd tar. Fiskerne må leve, og kontantene må først og fremst brukes til det formål. Dette fører til at båteierne spiser op båtslottene og kan ikke vedlikeholde sine farkoster på forsvarlig vis. En fisker må ha kreditt hos sin handelsforbindelse til kjøp av redskaper og levnetsmidler. Denne kreditt blir stående udekket etter sådanne år, og forringer hans evne til å ruste sig ut på forsvarlig vis til neste år. Avdrags- og renteterminene i Fiskeribanken, eller hos motorfabrikanten misligholdes. Hele hans levestandard trykkes nedover, og hans økonomiske evne til å skjøtte sin næring undergraves.

Man bør derfor sette igang nærmere undersøkelser over fiskernes praktiske levevilkår, så som farkostenes drift og økonomi, fiskernes utrustning med redskaper, deres kredittforhold, ernærings- og boligforhold, og se disse ting i sammenheng med fiskerienes lønnsomhet.

Endel av disse spørsmål, f.eks. farkostenes drift og økonomi vil inngå som et ledd i de driftsøkonomiske undersøkelser.

Sett fra samfundsmessig synspunkt derimot, kan man ikke si at Lofotfisket gir underskudd. De produksjonsmidler fiskerne arbeider med, og som de betaler med høie priser, er for det meste av innenlands produksjon. Dette er tilfelle med agnet som produseres av sildefisken, kjøleanleggene og agnskjellgraverne langs kysten. Det samme gjelder i en viss utstrekning for redskapenes vedkommende, som tilvirkes av norske redskapsfabrikker. Her er riktignok det egentlige råstoff, hamp, bomull o.s.v., av utenlandsk oprindelse. Men en hel del arbeidere er beskjeftiget i denne produksjon, og den kapital som er nedlagt i fabrikkene og omsetningsapparatet, høster uten tvil sin profitt. Denne del av vår industri er helt avhengig av fiskeriene, og i denne forbindelse spiller Lofotfisket en betydelig rolle, da det er en stor avtager av bundne

redskaper og linesnøre. Fiskefarkostene, motorene og deres vedlikehold, er vesentlig norsk produksjon, og et stort antall arbeidere finner beskjeftigelse på dette felt. Fiskernes behov for levnedsmidler og annet til opphold under fisket, skaffer arbeide og underhold til et stort antall folk, både i produksjon og omsetning. Brenseloljen er av utenlandsk opprindelse, men utgjør den relativt minste part av omkostningene. Vilde man gå videre og ta tilvirkningen og omsetningen av fiskeproduktene frem til de er solgt på markedet, vil man finne en tilsvarende produksjon hvor norsk arbeide og kapital innhøster fortjeneste og profitt, om den ikke alltid er så stor. Alle disse forhold bør imidlertid gjøres til gjenstand for nærmere undersøkelse, for å få full klarhet over næringsens stilling.

Men allerede denne spesialundersøkelse gir oss verdifulle opplysninger om et av de centrale problem i norsk fiskerinæring. Fiskerne er de produsenter i hele denne omfattende produksjon som opnår det minste utbytte for sin innsats. De er det mest utsatte og samtidig det svakeste ledd i den økonomiske kjede av forskjelligartede bedrifter som er tilknyttet fiskerinæringen. Samtidig må man være klar over at utøverne av selve fisket produksjonsmessig innehar den mest avgjørende og viktigste stilling i denne produksjon. Fiskernes utgifter og det utbytte som de får for sitt strev, gir derfor uttrykk for deres økonomiske forhold til alle de andre instanser som arbeider på grunnlag av deres virke.

